

**UNIVERZITA KARLOVA**

**Právnická fakulta**

**Jan Petr**

**Drogové trestné činy**

-

**srovnání české a španělské právní úpravy**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 9. 4. 2018

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 118 791 znaků včetně mezer.

Jan Petr

V Praze dne 9. 4. 2018

## Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval prof. Dr. Maríi Terese Álvarez Vizcaya a prof. Dr. Franciscovi Javier Álvarez Garcíovi z Univerzity Karla III. v Madridu, jakož i JUDr. Lukáši Bohuslavovi, Ph.D., za jejich trpělivost při konzultacích i za umožnění vzniku této práce během zahraničního studijního pobytu.

# Obsah

Úvod.....	1
1. Drogové trestné činy v mezinárodním právu .....	3
1.1. Mezinárodní úprava .....	3
1.1.1. Jednotná úmluva o omamných látkách .....	3
1.1.2. Úmluva o psychotropních látkách .....	4
1.1.3. Úmluva proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami .....	4
1.2. Unijní úprava .....	5
2. Drogové trestné činy v ČR .....	8
2.1. Pojem drogových trestných činů .....	8
2.2. Definice omamných a psychotropních látek a jedů .....	9
2.3. Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 TZ .....	11
2.4. Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy podle § 284 TZ .....	13
2.5. Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 TZ .....	16
2.6. Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy podle § 286 TZ .....	17
2.7. Šíření toxikomanie podle § 287 TZ .....	18
3. Drogové trestné činy ve Španělském království .....	20
3.1. Pojem drogových trestných činů .....	20
3.2. Definice toxických drog a omamných a psychotropních látek .....	22
3.3. Pěstování, výroba, obchodování a jím podobná jednání podle čl. 368 CP .....	25
3.3.1. Kvalifikované skutkové podstaty .....	30
3.4. Obchod s prekursory podle čl. 371 CP .....	34
3.5. Společná ustanovení k drogovým deliktům .....	35
4. Srovnání obou úprav .....	38
4.1. Úprava drogových trestných činů de lege ferenda v českém právu .....	45
Závěr.....	48

## Úvod

Problematika užívání drog a forma jeho účinného postihu ze strany společnosti není pouze ožehavým národně-spoločenským tématem, nýbrž již dlouholetým problémem globálním, působícím napříč hranicemi. Jedná se navíc o progresivně se vyvíjející trestnou činnost, jejíž společenská nebezpečnost bývá v různých zemích vnímána odlišně. V současné době stále sílících hlasů po změně dosavadního celosvětového přístupu k drogám, ať již jeho zpřísnění, uvolnění, po dekriminálnízování či úplné legalizaci návykových látek, jsem proto považoval za velmi přínosné porovnání zahraniční legislativy s legislativou českou. Španělská legislativa by nám mohla posloužit jako jisté vodítko ve snaze nalézt ideální přístup k drogovému problému v tuzemském prostředí. I proto jsem velmi ocenil možnost zpracovat toto téma v rámci svého studijního pobytu na Univerzitě Karla III. v Madridu skrze program Erasmus+.

Doposud jsem nenalezl žádnou akademickou práci, která by komparovala českou a španělskou právní úpravu tzv. drogových trestných činů. Proto jsem se rozhodl obě právní úpravy v této práci podrobit bližšímu srovnání. Za cíl jsem si kladl zejména zanalyzovat samotný pojem tzv. drogových trestných činů a způsob definice zakázaných látek. Zaměřil jsem se na ty aspekty, které by mohly dobře ilustrovat odlišnosti přístupu zákonodárce k drogovému problému v obou zemích a dále ty, které by mohly posloužit jako možná inspirace v našem domácím prostředí. Zvláštní pozornost věnuji otázce stanovení hranice trestní odpovědnosti u jednání bagatelních rozměrů. Očekával jsem, že důležitý prvek při této analýze bude hrát nejen samotná zákonná úprava, ale hlavně sjednocovací činnost judikatury obou nejvyšších soudů, zejména u výkladu některých obdobně sporných ustanovení obou trestních zákoníků.

Předkládaná práce je rozdělena do čtyř částí. První část čtenáře obecně seznamuje s nadnárodní, resp. mezinárodní a unijní, úpravou drogových deliktů, která slouží jako společný výchozí základ pro oba systémy. Druhá část se věnuje české úpravě. Třetí část se věnuje úpravě ve Španělském království. Obě části nás ve svých jednotlivých kapitolách seznámí s pojmem drogových trestných činů, jak jsou vnímány ve svých odpovídajících národních zákonících, se způsobem samotné definice drog a s rozdělením jednotlivých skutkových podstat. Tento způsob rozdělení jsem zvolil zejména z důvodu přehlednosti. Systematika španělského

trestního zákoníku je totiž historicky silně ovlivněna francouzskou právní kulturou, což se odráží v rozdílném členění nejen obecné, ale i zvláštní části tohoto trestního kodexu. Podle mého názoru by bylo na škodu srovnávat jednotlivá ustanovení ve zvláštních kapitolách a snažit se k nim uměle přiřazovat ne zcela odpovídající protějšky. I z tohoto důvodu je pak samotnému srovnání věnována samostatná čtvrtá část, kde jsou jednotlivá relevantní ustanovení obou úprav porovnána a jsou zdůrazněny jejich odlišné body. Zároveň zde jsou zhodnoceny jejich klady i zápory a v samostatné kapitole prezentovány návrhy de lege ferenda.

Předkládaná diplomová práce má za cíl poskytnout jasný pohled na současnou platnou hmotněprávní úpravu drogových trestných činů v České republice a ve Španělském království a svému čtenáři představit analýzu jejich rozdílností. Jistě může posloužit i jako inspirace či základ pro další odborné zkoumání španělského trestního práva hmotného, které pro komparativní analýzu s českým právem má odbornému publiku ještě mnoho co nabídnout. Práce se nesnaží zhodnotit účinnost daných úprav při potírání kriminality na základě statistik kriminality či případových studií. Pro učinění platných konkrétních závěrů z takovýchto srovnání by bylo nutno čtenáře hlouběji zatěžovat historicko-sociologickými a sociologickými faktory. Cílem této práce však bylo podrobné a přehledné porovnání zákonné hmotněprávní úpravy.

Předkládaná diplomová práce vychází z právní úpravy platné ke dni 1. 3. 2018.

# 1. Drogové trestné činy v mezinárodním právu

## 1.1. Mezinárodní úprava

Společné mezinárodní východisko obou úprav se nachází ve třech mezinárodních úmluvách Organizace spojených národů (OSN). Jak Španělsko, tak i Česká republika jsou těmito mezinárodními smlouvami vázány. Jelikož tyto mezinárodní smlouvy neobsahují samovykonatelná ustanovení, jejich strany jsou povinny zajistit jejich vnitrostátní právní úpravu. Jejich zavádění, včetně doporučení Valného shromáždění OSN, monitoruje Komise OSN pro narkotika (Commission on Narcotic Drugs; CND). Jedná se o jednu z výkonných komisí Ekonomické a sociální rady OSN, která plní funkci hlavního mezivládního orgánu pro stanovování právních norem a koordinaci v oblasti mezinárodní kontroly drog. Má 53 členských států a je pověřena monitorováním a analýzou drogové situace ve světě a vytvářením návrhů opatření na posílení a zkvalitnění mezinárodní kontroly drog. Důležitou součástí smluv jsou jejich přílohy, které definují jednotlivé zakázané látky a jsou aktualizovány na základě žádostí smluvních stran. To však nebrání národním legislativám jednotlivé koncepty rozšířit i o další substance. Úmluvy jmenují obecné znaky jednání, jako je držení, nabytí, distribuce nebo nabídnutí k prodeji, a doporučují je zařadit mezi závažné delikty, za které hrozí trest odnětí svobody. Poměrně spornou otázkou však v tomto směru představuje držení a výroba drog pro vlastní potřebu. Díky postupné změně ve výkladu a obsahu úmluv však obecně umožňují národním legislativám zavést ochranná ustanovení ve vztahu k těmto jednáním, resp. moderovat sankce za ně ukládané.

### 1.1.1. Jednotná úmluva o omamných látkách

Za první mezinárodní úmluvu o drogách je považována Mezinárodní opiová konvence z roku 1912. Společnost národů následně ještě před 2. světovou válkou přijala několik dohod týkajících se kontroly drog, jako např. Mezinárodní opiovou úmluvu z roku 1925 či Úmluvu o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek z roku 1931, sjednocujících především kontrolu nakládání s kokainem, opiem a jejich deriváty.<sup>1</sup> Hlavním problémem těchto úmluv však byly rigidně stanovené seznamy kontrolovaných látek, jež bylo nutno postupně s technologickým vývojem

---

<sup>1</sup> MIOVSKÝ, Michal. *Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-0865-2, str. 442.

chemie a společnosti nutno nahrazovat smlouvami novými. Na tuto situaci tak OSN reagovala přijetím Jednotné úmluvy o omamných látkách (*Single Convention on Narcotic Drugs*), sjednané dne 31. března 1961 v New Yorku, která nahradila většinu dosavadních úmluv týkajících se drogové problematiky. Tato smlouva byla s výhradami učiněnými při podpisu ratifikována dne 23. listopadu 1963 a do právního řádu ČSSR provedena vyhláškou ministra zahraničních věcí o Jednotné Úmluvě o omamných látkách č. 47/1965 Sb. Španělské království úmluvu ratifikovalo dne 3. září 1966. Čl. 3 této úmluvy zmocňuje Komisi OSN pro narkotika k doplňování seznamů omamných látek. Jednalo se o rovněž o první mezinárodní smlouvu, která do seznamu zakázaných látek zařadila konopí. V roce 1972 byl v Ženevě sjednán Protokol o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961 (*Protocol Amending the Single Convention*), na území Španělského království účinný od 3. února 1977. Do československého právního řádu byl protokol proveden sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 458/1991 Sb.

### **1.1.2. Úmluva o psychotropních látkách**

Další významný mezinárodněprávní milník v boji proti drogám představovala Úmluva o psychotropních látkách ze dne 21. února 1971 (*Convention on Psychotropic Substances*), která v reakci na rozvoj užívání nových návykových látek v 60. letech rozdělila zakázané psychotropní látky do čtyř seznamů. Španělské království k úmluvě přistoupilo dne 2. února 1973.<sup>2</sup> Československo však tento dokument ratifikovalo až v roce 1988.<sup>3</sup>

### **1.1.3. Úmluva proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami**

Poslední z těchto mezinárodních smluv pak představovala Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (*United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances*) sjednaná dne 20. prosince 1988 ve Vídni. Španělské království úmluvu ratifikovalo dne 13. srpna 1990, ČSFR až v roce 1991.<sup>4,5</sup> Na rozdíl od jejích předchůdců,

---

<sup>2</sup> Instrumento de adhesión de España al Convenio sobre sustancias sicotrópicas. Hecho en Viena el 21 de febrero de 1971, BOE núm. 218, de 10 de septiembre de 1976.

<sup>3</sup> Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 62/1989 Sb., o Úmluvě o psychotropních látkách.

<sup>4</sup> Instrumento de ratificación de la Convención de las Naciones Unidas contra el tráfico ilícito de estupefacientes y sustancias sicotrópicas, hecha en Viena el 20 de diciembre de 1988, BOE núm. 270, de 10 de noviembre de 1990.

<sup>5</sup> Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb.



byl účelem této úmluvy zejména boj proti mezinárodnímu obchodu s drogami. Proto v návaznosti na předešlé smlouvy ve svém čl. 3 obecně stanovila skutkové podstaty trestných činů a podobu trestů za ně ukládaných. Bod 2 téhož článku stanoví, že každá smluvní strana má trestněprávně postihovat úmyslné přechovávání, získávání nebo pěstování jakýchkoli omamných nebo psychotropních látek pro osobní potřebu s výjimkou jednání krytých ústavními a základními principy každého právního řádu. V otázce definice omamných a psychotropních látek (dále též jako „OPL“) pak pouze odkazuje na Jednotnou úmluvu z roku 1961, Protokol k Jednotné úmluvě a Úmluvu o psychotropních látkách z roku 1971.

Příloha této úmluvy obsahuje dvě tabulky prekursorů, tedy chemických látek použitelných k výrobě omamné nebo psychotropní látky. V tabulce č. 1 se tak nacházejí látky efedrin, ergometrin, ergotamin, 1-fenyl-2-propanon, kyselina lysergová a pseudoefedrin. V tabulce č. 2 pak aceton, anhydrid kyseliny octové, diethyleter, kyselina anthranilová, kyselina fenylactová a piperidin. V obou případech se rovněž jako prekursory posuzují i soli uvedených látek ve všech případech, kdy tyto mohou existovat. Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi opravňuje Evropskou komisi k podávání návrhů na jejich změnu.

## 1.2. Unijní úprava

Vliv práva Evropské unie na národní trestní právo a jejich postupné sblížení v jejich jednotlivých členských zemích, kterými jsou i Česká republika a Španělské království, označujeme jako tzv. proces europeizace trestního práva. Zejména v případě drogového problému je pak proces harmonizace zvláště patrný. Sama Smlouva o fungování EU (SFEU) totiž označuje nedovolený obchod s drogami jako *“oblast mimořádně závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem z důvodu povahy nebo dopadu těchto trestných činů nebo kvůli zvláštní potřebě potírat ji na společném základě.”*<sup>6</sup> Tyto vymezené oblasti jsou známé i pod svým populárním označením jako tzv. eurozločiny a čl. 83 odst. 1 SFEU explicitně zakotvuje možnost harmonizace skutkových podstat těchto trestných činů a jejich následných sankcí formou směrnic. Jako první krok této harmonizace trestního práva

---

<sup>6</sup> Čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování EU.

je potřeba vnímat Rozhodnutí Rady 90/611/EHS ze dne 22. října 1990, kterým Evropské hospodářské společenství uzavřelo Úmluvu OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z r. 1988.<sup>7</sup> Přílohu Rozhodnutí v souladu s čl. 27 odst. 2 Úmluvy pak tvořilo prohlášení, které potvrzovalo, že „*má Evropské hospodářské společenství v současné době pravomoci v oblasti otázek obchodní politiky týkající se látek běžně používaných při nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek, tedy pro otázky, jimiž se zabývá článek 12 Úmluvy.*“ Tyto pravomoci jsou specifikovány v Nařízení Rady (EHS) č. 3677/90 ze dne 13. prosince 1990, o opatřeních, která mají být přijata za účelem zamezení zneužívání určitých látek k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek. Příloha Nařízení pak stanovuje, co se za tyto látky, tedy tzv. prekursory, označuje.

Mezi klíčové právní dokumenty regulace společného postupu v drogové oblasti v minulosti patřily zejména společné akce přijaté Radou na základě čl. K.3 Smlouvy o EU, naopak v současné době se tento společný postup opírá zejména o rámcová rozhodnutí Rady. Hlavním takovýmto předpisem je Rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV z 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami. Toto rámcové rozhodnutí je klíčovým dokumentem pro harmonizaci drogových trestných činů a za ně ukládaných trestů. V čl. 2 ukládá povinnost postihovat výrobu, zhotovování, extrahování, přípravu, nabízení, nabízení za účelem prodeje, šíření, prodej, dodávání za jakýchkoliv podmínek, překupnictví, zasílání, tranzitní přepravu, převážení, dovoz nebo vývoz drog, jakož i držení nebo nákup drog za účelem některé z těchto činností. Rovněž stanovuje za trestné pěstování opiového máku, keřů koky nebo rostlin cannabis a zhotovování, převážení nebo šíření prekursorů k výrobě drog. Stanovuje však také důležitou výjimku z trestní odpovědnosti pro případ jednání výhradně pro svou vlastní spotřebu.

Významným počinem na evropské úrovni je Rozhodnutí Rady 2005/387/JVV ze dne 10. května 2005 o výměně informací, hodnocení rizika a kontrole nových psychoaktivních látek, které zavedlo mechanismus pro rychlou výměnu informací o nových psychoaktivních látkách a hodnocení rizik spojených s těmito látkami

---

<sup>7</sup> Rozhodnutí Rady ze dne 22. října 1990, kterým se jménem Evropského hospodářského společenství uzavírá Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami.

a navázalo tak na Společnou akci 97/396/SVV ze dne 16. června 1997 přijatou Radou na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii o výměně informací, hodnocení rizika a kontrole nových syntetických drog. Jaké látky jsou ve vztahu k drogovým deliktům prekursory, nám na unijní úrovni stanovuje přímo použitelný předpis, konkrétně příloha č. I nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog. Shodně tak rovněž příloha nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi, které zároveň opravňuje Evropskou komisi k podávání návrhů na změnu jejich výčtu v rámci mezinárodní úpravy. Nařízení o prekursorech drog rovněž upravuje způsoby kontroly a dohledu nad určenými látkami často používanými k nedovolené výrobě OPL.<sup>8</sup> Tato nařízení pak konkrétně provádí nařízení Komise (ES) č. 1277/2005 ze dne 27. července 2005, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení EP a Rady (ES) č. 273/2004 a k Nařízení EP a Rady (ES) č. 111/2005. Tuto unijní úpravu následně doplnilo nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/1011 ze dne 24. dubna 2015, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Uníí a třetími zeměmi, a kterým se zrušuje nařízení Komise (ES) č. 1277/2005.

---

<sup>8</sup> LAMARCA PÉREZ, Carmen, Alicia RODRÍGUEZ NÚÑEZ, Mestre Delgado ESTEBAN a Avelina ALONSO DE ESCAMILLA. *DELITOS. La parte especial del Derecho penal*. Madrid: Dykinson, 2016. ISBN 978-84-9085-916-2, str. 723.

## 2. Drogové trestné činy v ČR

### 2.1. Pojem drogových trestných činů

Pro účely této práce budou za tzv. drogové trestné činy ve smyslu české právní úpravy považovány skutkové podstaty vymezené v paragrafech 283 až 287 VII. hlavy „Trestné činy obecně nebezpečné“, dílu 1. „Trestné činy obecně ohrožující“ zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále též jako „TZ“). Konkrétně se jedná o celkem pět trestných činů: § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, § 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu, § 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku, § 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu a § 287 Šíření toxikomanie.

Jmenovanými trestnými činy je zajištěno vnitrostátní provedení mezinárodních úmluv, jimiž je Česká republika vázána. (viz. kapitola 1.1) Jedná se o ohrožovací trestné činy, k jejichž spáchání se vyžaduje úmyslné zavinění. Pachatelem může být obecný subjekt, a to jak fyzické, tak i právnické osoby (srov. § 7 TOPO). Objektem drogových trestných činů je zájem na ochraně společnosti před možným ohrožením vyplývajícím z neodborného a nekontrolovaného nakládání s určitými zákonem definovanými látkami a rovněž tak zájem na ochraně společnosti před ohrožením plynoucím ze zneužívání těchto látek a s tím související zájem na udržení zdravého sociálního prostředí ve společnosti a ochraně před kriminalitou s drogami spojenou.<sup>9</sup> V rámci správního práva trestního pak na tyto trestné činy navazují rovněž skutkové podstaty přestupků uvedené v § 36 a § 39 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách (dále též jako „ZoNL“). Právem dovolené nakládání s drogami je vymezeno v ZoNL, zákoně o léčivech a dalších prepisech upravujících využití pro vědecké a medicínské účely.

Až do roku 1998 nebylo opatření a držení drog pro vlastní potřebu trestné. Změnu v tomto přístupu přinesla až novela trestního zákona z roku 1961 č. 112/1998 Sb., která postihla i přechovávání drogy v množství větším než malém pro vlastní potřebu. Tento přístup převzal i trestní zákoník z roku 2009. Obecně tedy v případech trestání držení drog pro vlastní potřebu český trestní zákoník, podobně jako mnoho

---

<sup>9</sup> JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-8721-249-3, str. 704.

zahraničních úprav, vychází z kombinace represivní (tedy trestání jakéhokoli držení a konzumace drog) a terapeutické koncepce (tedy tato jednání netrestat, ale závislé léčit a působit preventivně).<sup>10</sup> Až do přijetí ZoNL v r. 1998 nebylo na území České republiky právně upraveno ani sledování obchodu s prekursory, což v podmínkách naší spíše tranzitní země mělo významný vliv na rozvoj mezinárodního organizovaného zločinu. To dokládají i např. jedny z prvních velkých policejních akcí nově zřízené Národní protidrogové centrály v roce 1995, konkrétně akce Pudr a Klepeta, které odhalily obří továrnu na výrobu extáze, legálně nakupující prekursory v tuzemské chemičce.<sup>11</sup>

## 2.2. Definice omamných a psychotropních látek a jedů

Samotný trestní zákoník pojem droga nepoužívá. V této práci bude proto užíváno pojmu droga jako zastřešujícího pojmu pro všechny látky, se kterými v případě drogových deliktů trestní zákoník počítá. Je však nutno zdůraznit, že pod tento pojem nebude vzhledem k jednotlivým ustanovením zvláštní části trestního zákoníku spadat ve všech případech stejný okruh látek, zásadně se však vždy bude jednat o OPL. O těchto jednotlivých nuancích bude blíže pojednáno v odpovídajících kapitolách níže. Důležité je rovněž jasně definovat pojem návyková látka ve smyslu § 130, jelikož ZoNL pod stejný termín zařazuje pouze OPL. Pojem návyková látka ve smyslu § 130 je tedy širší a kromě OPL zahrnuje ještě alkohol, látky běžně užívané v průmyslu či v domácnosti jako ředidla, čisticidla a náplně hasicích přístrojů, pokud jsou způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování. Nespádají sem však již společensky akceptovatelné látky jako tabák, káva či čokoláda, které sice mohou u jedince vyvolat návyk, ale nepříznivě neovlivňují jeho psychiku nebo ovládací či rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.<sup>12</sup>

Podle společného blanketního ustanovení § 289 odst. 1 TZ zákon stanoví, co se považuje za OPL, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku

---

<sup>10</sup> ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné.*, 8. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, str. 816.

<sup>11</sup> TAUD, Rostislav, Jitka ŠKÁPIKOVÁ a Michal DLOUHÝ. Jedová mlékárna. Největší drogová kauza v zemích východního bloku. *Historie českého zločinu* [online]. Praha: ČRo Dvojka, 2017 [cit. 2017-11-01]. Dostupné z: [http://www.rozhlas.cz/dvojka/historiezlocinu/\\_zprava/jedova-mlekarna-nejvetsi-drogoва-kauza-v-zemich-vychodniho-bloku--1719550](http://www.rozhlas.cz/dvojka/historiezlocinu/_zprava/jedova-mlekarna-nejvetsi-drogoва-kauza-v-zemich-vychodniho-bloku--1719550)

<sup>12</sup> ŠÁMAL, Pavel, op. cit., str. 817.

a prekursory. Tímto zákonem je zákon o návykových látkách (ZoNL), který v otázce definice OPL v § 2 písm. a) odkazuje na přílohy č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamech návykových látek.<sup>13</sup> Jako omamné a psychotropní látky vnímáme látky, u kterých vzniká nebezpečí chorobného návyku nebo psychických změn jako kokain, morfin, opium, heroin, amfetamin či efedrin.<sup>14</sup> Příloha č. 8 k nařízení pak definuje přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku. Jako takový vnímá doktrína roztok nebo směs obsahující jednu nebo více takových látek jako např. kodein.<sup>15</sup> Odstavec druhý společného ustanovení dále pro určení toho, co se považuje za jedy, odkazuje na nařízení vlády č. 467/2009 Sb. Za jedy považujeme vysoce toxické chemické látky, které způsobují otravy i v malých dávkách jako arsenovodík, kyanid, rtuť, strychnin nebo thalium.<sup>16</sup> Konečně společné ustanovení trestního zákoníku ve svém odstavci třetím pro definici rostlin a hub obsahujících OPL a jejich množství více než malého odkazuje na nařízení vlády č. 455/2009 Sb.

Jako prekursory označujeme chemické látky použité či určené k výrobě drogy, resp. látky, ze kterých při metabolismu vzniká výsledný produkt, tedy OPL, jako např. efedrin, kyselina lysergová nebo ergotamin.<sup>17</sup> Jaké látky jsou ve vztahu k drogovým deliktům prekursory, nám stanovuje přímo použitelný předpis Evropské unie, konkrétně příloha č. I nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog. Shodně tak rovněž příloha nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi. Nakládání s prekursory je v návaznosti na tuto legislativu upraveno od ledna 2014 ve zvláštním zákoně č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, spolu s prováděcím předpisem ve formě nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznamu výchozích a pomocných látek a jejich ročních množství limitech a část úpravy se rovněž nachází i v ZoNL. V letech 1999 – 2013 byl seznam návykových látek obsažen v přílohách ZoNL. Přejít k vymezení formou podzákoných předpisů měl umožnit rychlejší a efektivnější reakci na případný výskyt nových návykových látek na drogovém trhu.

---

<sup>13</sup> Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek.

<sup>14</sup> ŠÁMAL, Pavel, op. cit., str. 817.

<sup>15</sup> ŠÁMAL, Pavel, op. cit., str. 817.

<sup>16</sup> ŠÁMAL, Pavel, op. cit., str. 817.

<sup>17</sup> ŠÁMAL, Pavel, op. cit., str. 817.

### **2.3. Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 TZ**

Objektivní stránka trestného činu podle § 283 spočívá v tom, že pachatel neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává OPL, přípravek je obsahující, prekursor nebo jed.<sup>18</sup> Ustanovení § 283 odst. 1 výslovně skrze použití termínu „neoprávněně“ uvádí jako znak pachatelova jednání protiprávnost. Tu je nutno odvodit zejména z ustanovení § 4 ZoNL, které k zacházení s návykovými látkami (tedy OPL) a přípravky (prekursory) vyžaduje povolení k zacházení, vydávané Ministerstvem zdravotnictví na dobu jednoho roku. V případě zacházení s jedy a léky je třeba vycházet z příslušného nařízení č. 467/2009 Sb., resp. ze zákona o léčivech (č. 378/2007 Sb.). O protiprávní zacházení se tedy bude jednat v případě neudělení povolení či nakládání nad jeho rámec.<sup>19</sup> Zacházením se ve smyslu § 3 odst. 1 ZoNL rozumí jednak výzkum, výroba, zpracování, odběr, skladování, dodávání, používání a jednak koupě a prodej návykových látek a přípravků, jakož i nabývání a pozbývání dalších věcných nebo závazkových práv s nimi spojenými, zprostředkování takových smluv a zastupování při jejich uzavírání.

Objektivní stránku tohoto trestného činu tvoří zejména neoprávněná výroba. Tou je myšleno jakékoli zhotovení nebo vytvoření OPL, jejich přípravku, prekursoru nebo jedu neoprávněným subjektem.<sup>20</sup> Případy vypěstování rostlin, které slouží k neoprávněné výrobě drogy, avšak samy o sobě drogou nejsou, jsou trestány podle ustanovení § 286 jako opatření předmětu k nedovolené výrobě. Naopak v případě pěstování rostlin obsahujících OPL v množství větším než malém pro vlastní potřebu se bude postupovat podle § 285. K trestnosti postačí, že pachatel drogu pouze vyrobí, aniž by s ní musel zároveň i obchodovat. Případné obchodování má ale vliv na hodnocení stupně závažnosti činu.

Dalšími trestnými jednáními jsou dovoz (přesun z území jiného státu na území ČR), vývoz (fyzické přemístění z území ČR na území jiného státu) a převoz (přeprava z území jednoho státu přes celní území ČR na území třetího státu). Místem spáchání, kterého se pachatel dopustí tím, že přepravuje drogy z České republiky do ciziny, je na území České republiky každé místo, kterým pachatel při vývozu drog

---

<sup>18</sup> JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 5.* aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-120-5, str. 762.

<sup>19</sup> JELÍNEK, Jiří, op. cit., str. 763.

<sup>20</sup> JELÍNEK, Jiří, op. cit., str. 764.

projede.<sup>21</sup> Nabídnutím chápeme jednání záležející v ochotě pachatele poskytnout drogu jinému. K trestnosti přitom plně postačuje, byť nepřijatá, jednou učiněná nabídka jakéhokoliv množství drogy. Za zprostředkování považujeme činnost, jejíž podstatou je zajištění kontaktu mezi jednotlivými osobami zabývajícími se nakládáním s drogami, např. činnost dealera. Za prodání je třeba pokládat jednání prodávajícího, který již odevzdal drogu kupujícímu, přičemž se nemusí jednat o konečný prodej, ale také o prodej dealerovi. Tato posledně tři jmenovaná jednání pak musí směřovat vůči osobě odlišné od pachatele. Pojmem „jinak jinému opatří“ je myšleno neoprávněné obstarání drogy jinému jiným způsobem, než je výslovně uvedeno, např. darováním, výměnou za jinou věc, krádeží či zpronevěrou.<sup>22</sup>

V případě přechovávání se jedná o jakýkoliv způsob držby, tedy i ne přímo u sebe, včetně ukrytí na jiném místě apod. pro jiného. Jedná se o trvající delikt a na délce takového přechovávání přitom nezáleží.<sup>23</sup> Důležité je od tohoto jednání odlišit přechovávání pro vlastní potřebu v množství větším než malém, které je mírněji trestné podle § 284. Jelikož ustanovení § 283 odst. 1 neuvádí množství relevantní pro trestní postih, bude k trestní odpovědnosti postačovat množství jakéhokoliv. Při hodnocení konkrétního stupně závažnosti je pak třeba přihlížet především k zasažení objektu trestného činu, tedy schopnost ohrožení zdraví v konkrétním případě.

Okolnostmi podmiňujícími použití vyšší trestní sazby jsou spáchání v rámci organizované skupiny, jeho recidiva v posledních třech letech, spáchání ve značném rozsahu nebo větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let (§ 283 odst. 2). Přísnější postih pak dle § 283 odst. 3 mohou očekávat pachatelé, kteří svým činem způsobí těžkou újmu na zdraví, v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, ve velkém rozsahu nebo ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let. Nejprísněji je pak trestáno způsobení těžké újmy na zdraví nejméně dvou osob nebo smrti, spáchání v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech. K naplnění posledně zmíněného

---

<sup>21</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 2. 2001, sp. zn. 7 Nd 41/2001, [R 3/2002 tr.].

<sup>22</sup> JELÍNEK, Jiří, op. cit., str. 764 a 765.

<sup>23</sup> ŠÁMAL, Pavel, op. cit., str. 818.



znaku pak postačuje, pokud organizovaná skupina působí alespoň ve dvou státech, přičemž jedním z nich může být i Česká republika.<sup>24</sup>

Jednočinný souběh tohoto tr. činu a tr. činů ublížení na zdraví podle § 143 a § 147 je vyloučen, jelikož nedbalostní způsobení těžké újmy na zdraví nebo smrti je již znakem kvalifikované skutkové podstaty.<sup>25</sup> Subjektivní stránka vyžaduje úmysl a pachatelem tohoto trestného činu dle § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (TOPO) může být i právnická osoba. Příprava je u trestného činu podle § 283 odst. 2, 3 a 4 trestná.

#### **2.4. Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 TZ**

Jak již bylo pojednáno výše, český trestní zákoník v případě trestání držení drog pro vlastní potřebu, podobně jako mnoho zahraničních úprav, vychází z kombinace represivní (tedy trestání jakéhokoli držení a konzumace drog) a terapeutické koncepce (tedy tato jednání netrestat, ale závislé léčit a působit preventivně). Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v jednání pachatele, který neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC) nebo jinou OPL nebo jed.<sup>26</sup> Zákonodárce tak pro účely tohoto trestného činu fakticky rozděluje drogy na tzv. měkké (§ 284 odst. 1) a tvrdé (§ 284 odst. 1), tedy konopí a jeho deriváty s poloviční sazbou trestu odnětí svobody a všechny ostatní. Konopí (lat. Cannabis) je rostlina obsahující tetrahydrokanabinol (THC), z jejíchž sušených listů květenství lze získat jak marihuanu, tak z její pryskyřice rovněž i hašiš. Toto rozdělení do více skupin mělo dle usnesení Vlády České republiky ze dne 14. listopadu 2001 č. 1177 reflektovat míru jejich „zdravotní a společenské nebezpečnosti z hlediska negativních zdravotních a společenských dopadů v důsledku jejich (zne)užívání“, přičemž jako příklad země s dvojitým rozdělením drog je jmenováno mj. i Španělsko. Podobné jednostranné benevolenci se dále těší konopí i v případě postihu za nedovolené pěstování rostlin obsahujících OPL podle § 285 TZ.

---

<sup>24</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2004, sp. zn. 5 Tdo 794/2004 [R 34/2005 tr.].

<sup>25</sup> ŠÁMAL, Pavel, op. cit., str. 819.

<sup>26</sup> JELÍNEK, Jiří, op. cit., str. 766.

Zásadní otázkou u tohoto trestného činu je vyložení pojmu „množství více než malé“. Jedná se o takové množství, které vícenásobně převyšuje běžnou dávku obvyklého konzumenta, které je způsobilé ohrozit jeho zdraví a život, přičemž je třeba v konkrétním případě zohlednit i to, zda jde o prvokonzumenta nebo o uživatele těchto látek v pokročilém stadiu závislosti.<sup>27</sup> V této souvislosti je nutné připomenout, že ustanovení § 289 odst. 2 dříve odkazovalo na nařízení vlády č. 467/2009 Sb. pro stanovení hodnot množství více než malého množství ve smyslu § 283 a § 284, resp. množství, které již nelze považovat za osobní spotřebu konzumenta. Ústavní soud svým náleznem sp. zn. Pl. ÚS 13/12, ze dne 23. 7. 2013 (publikovaným pod č. 259/2013 Sb.), dané ustanovení zrušil ke dni 23. 8. 2013 ve slovech „*a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů*“ a současně zrušil i ustanovení § 2 a přílohu č. 2 předmětného nařízení vlády. Podle Ústavního soudu totiž „*Napadená úprava přitom ani zcela nenaplnuje zásadu, podle které musí být zákon, na který odkazuje čl. 39 Listiny, formulován s dostatečnou mírou určitosti pro své adresáty (lex certa)*“, jelikož podmínky trestnosti by měly být stanoveny v zákoně, a nikoliv v podzákoně normě. Trestní zákoník nadto v předmětné úpravě nestanovil vládě žádná kritéria. Ústavní soud dále potvrdil, že z ústavněprávního hlediska pro stanovení hodnot množství většího než malého není zapotřebí přijetí nové právní úpravy, ledaže by k ní chtěl zákonodárce přistoupit v souladu s jím vyloženými principy, a vyjádřil potřebu následného dotvoření skrze výklad provedený mocí soudní při rozhodování o konkrétních případech.

Ústavní soud se tak přiklonil k individuálnímu přístupu, který byl v rozporu s původním směřováním praxe, podle kterého nelze rozlišovat mezi jednotlivými konzumenty drog (tedy např. prvokonzumentem a uživatelem v pokročilém stadiu závislosti) a je nutné vycházet s hlediska průměrného konzumenta drog.<sup>28</sup> Stejně tak podle Jelínka vzhledem k objektu tohoto trestného činu musí jít vždy o takové množství, které je schopné v daném případě a u dané osoby ohrozit její zdraví nebo život a je tak třeba vzít v úvahu prokazatelné, okamžité, krátkodobé, škodlivé působení drogy a nikoliv její dlouhodobý nepříznivý vliv.<sup>29</sup> Příbrání znalce z oboru psychiatrie, specializovaného na tzv. nealkoholovou toxikomanii, v rámci trestního

---

<sup>27</sup> ŠÁMAL, Pavel, op. cit., str. 818.

<sup>28</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 7. 2000 sp. zn. 4 Tz 142/2000.

<sup>29</sup> JELÍNEK, Jiří, op. cit., str. 766.

řízení tak bude zpravidla nutné pro posouzení individuální tolerance vůči vyšším dávkám.<sup>30</sup>

Při současném legislativním stavu tak zákonodárce stále nepřistoupil ke stanovení příslušných množství drog přímo v trestním zákoníku, ani k úpravě společného ustanovení. Co se rozumí množstvím větším než malým u jednotlivých OPL pro účely trestního zákoníku tak v současné době stanovuje příloha sjednocujícího stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013 ze dne 13. 3. 2014 (č. 15/2014 Sb. rozh. tr.), kterým Nejvyšší soud vyplnil právní mezeru po zrušení části nařízení vlády č. 467/2009 Sb. výše citovaným náleznem Ústavního soudu.<sup>31</sup> Znění § 289 odst. 3 tak pro stanovení většího než malého množství rostlin nebo hub obsahujících OPL ve smyslu § 285 stále odkazuje na nařízení vlády. Tuto část společného ustanovení lze proto ve světle argumentů výše citovaného nálezu vnímat jako rozpornou se zásadou *nullum crimen sine lege*, vyjádřenou v čl. 39 Listiny základních práv a svobod. V případě jejího napadení u Ústavního soudu by byla velmi pravděpodobně shledána její protiústavnost.

Postihovaným jednáním je tedy přechovávání OPL, ale nikoli však jejich konzumace. Nejvyšší soud proto i ve svém výše citovaném stanovisku zdůraznil, že pro vznik trestní odpovědnosti za trestný čin podle § 284 se vždy musí jednat „o držení takové látky v množství převyšujícím dávku potřebnou pro držitele (podle stupně jeho závislosti), neboť držení jen jedné dávky konzumentem drog před jejím použitím není přechováváním, ale jen tzv. spotřební držbou.“ Uvedený přístup tedy umožňuje nekriminalizovat např. případy konzumentů v pokročilém stupni závislosti, kteří by držbou své běžné dávky jinak již překročili orientační hodnoty určující množství větší než malé u OPL a přípravků je obsahujících v příloze tohoto stanoviska. Je však nutné zdůraznit, že český právní řád v žádném případě přechovávání OPL nelegalizuje. I tzv. spotřební držba je totiž jednání protiprávní, trestané jako přestupek podle § 39 odst. 2 písm. a) ZoNL. Jelikož se tento trestný čin vztahuje pouze na případy přechovávání drogy pro vlastní potřebu, je vyloučen jednočinný souběh s trestným činem podle § 283 a jde v tomto případě

---

<sup>30</sup> ŠÁMAL, Pavel, op. cit., str. 819.

<sup>31</sup> K otázce individuálního posuzování a významu dalších okolností činu ve vztahu k příslušnému zákonnému kvantifikačnímu znaku srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2013, sp. zn. 8 Tdo 933/2013.

o tzv. privilegovanou skutkovou podstatu. Pachatelem tohoto trestného činu může být jak fyzická, tak právnická osoba. Subjektivní stránka vyžaduje úmysl.

## **2.5. Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 TZ**

Objektivní stránka trestného činu nedovolené pěstování rostlin obsahujících OPL spočívá v pachatelově jednání, kterým neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí (§ 285 odst. 1), nebo houbu či jinou rostlinu obsahující OPL.<sup>32,33</sup> Zákodárce společně s přijetím nového trestního zákoníku a zavedením tohoto nového trestného činu zmírnil postih tzv. samozásobitelů a diferencoval jejich jednání od pěstování určeného k obchodu s drogami, postihovaného podle § 283. Ustanovení § 285 tak představuje privilegovanou skutkovou podstatu. Touto úpravou tak došlo k odstranění předcházející nesourodé aplikační praxe. Pěstování rostlin a hub obsahujících drogu pro vlastní potřebu v množství nikoli větším než malém tedy trestné není.<sup>34</sup> Takovéto jednání fyzické osoby však bude stále naplňovat skutkovou podstatu přestupku podle § 39 odst. 2 písm. b) ZoNL.

Změna úpravy umožnila přísněji trestat jednání pěstování rostlin nebo hub obsahujících OPL pro výrobu, avšak stále ponechala stranou pěstování rostlin se zanedbatelným psychotropním účinkem, které stále žádnému zákonnému omezení nepodléhají jako např. puškovec, muškátový oříšek či petúnie. To, které rostliny a houby se považují za rostliny a houby obsahující OPL pro účely § 285 a jaké je jejich množství větší než malé, stanovuje v návaznosti na § 289 odst. 3 nařízení vlády č. 455/2009 Sb. Kromě již výše zmíněného konopí dále jako tzv. jiné rostliny toto nařízení vnímá např. kokainovník pravý (lat. *Erythroxylum coca*) obsahující kokain nebo některé druhy kaktusů, jejichž šťáva obsahuje meskalin. Za houby jsou pak dále považovány např. lysohlávky (lat. *Psilocybe*) či lícovky (lat. *Stropharia*) obsahující halucinogenní látky psilocybin a psilocin. Jistě stojí za zmínku i otázka trestnosti nakládání výlučně pro potřeby alternativní léčby, ke které se již v roce 2008 vyjádřil Nejvyšší soud v tom smyslu, že *„materiální znak takového činu však nemusí být naplněn, jestliže byla rostlina konopí setého pěstována a dále*

---

<sup>32</sup> JELÍNEK, Jiří, op. cit., str. 767.

<sup>33</sup> K pojmu množství větší než malé a rozdělení drog do skupin srov. kapitulu 2.3., resp. 2.4.

<sup>34</sup> ŠÁMAL, Pavel, op. cit., str. 820.

*zpracovávaná výlučně pro potřeby alternativní léčby určitého onemocnění pěstitele.*<sup>35</sup> Pachatelem může být jakákoliv trestně odpovědná fyzická či právnická osoba, subjektivní stránka tohoto tr. činu vyžaduje úmysl.<sup>36</sup>

## **2.6. Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 TZ**

Po objektivní stránce tento trestný čin spočívá v jednání pachatele, kterým vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě OPL, přípravku obsahujícího OPL nebo jedu.<sup>37</sup> Svým charakterem se tedy jedná o přípravu povýšenou na dokonáný tr. čin, kdy k dokonání stačí již pouhé zhotovení předmětu určeného k nedovolené výrobě drogy, byť by k samotné výrobě použit nebyl. K tr. činu podle § 283 se nachází ve vztahu subsidiarity, tudíž v případě opatření takového předmětu v úmyslu drogu vyrábět má přednost posouzení skutku jako přípravy k trestnému činu nedovolené výroby a držení OPL a jedů podle § 20 odst. 1, § 283 odst. 2, 3 nebo 4.<sup>38</sup>

Pojmem prekursor a jeho definicí se zabývá kapitola 2.2. Pojmy vyrobí, opatří a přechovává pak kapitoly 2.3 a 2.4. Trestné je přitom opatření či přechovávání předmětu určeného k nedovolené výrobě OPL a přípravku obsahujícího OPL nebo jed jak sobě tak jinému.<sup>39</sup> Takovýmto předmětem určeným k nedovolené výrobě může být v zásadě jakákoliv věc, zejm. přístroje, zařízení nebo jejich součásti (např. destilační jednotky), aniž by se muselo jednat o klíčové komponent k výrobě, včetně surovin a pomocných látek používaných a určených k takovéto výrobě. Musí se však jednat o předmět k nedovolené výrobě nejen způsobitelný, ale i určený, k čemuž musí směřovat i úmysl pachatele.<sup>40</sup>

Jedná se tedy o zavinění úmyslné, kdy pachatelem může být fyzická i právnická osoba. Okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby je spáchání tohoto tr. činu pachatelem jako členem organizované skupiny, ve značném rozsahu, větším rozsahu vůči dítěti nebo okolnost, že pachatel takovým činem získal pro sebe nebo jiného značný prospěch. Pojmy větší a značný rozsah však mají u tohoto jednání jiný význam, než obdobné kvalifikační momenty obsažené v ustanovení

---

<sup>35</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 3 Tdo 52/2008 [R 52/2008 tr.].

<sup>36</sup> JELÍNEK, Jiří, op. cit., str. 768.

<sup>37</sup> ŠÁMAL, Pavel, op. cit., str. 820.

<sup>38</sup> Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 10. 2003, sp. zn. 2 To 144/03, [R 19/2004 tr.].

<sup>39</sup> JELÍNEK, Jiří, op. cit., str. 768.

<sup>40</sup> ŠÁMAL, Pavel, op. cit., str. 821.

§ 283 odst. 2 písm. c) a d), kde se jedná o rozsah nakládání s drogou, nikoliv tedy s předmětem určeným k nedovolené výrobě drog. Proto se zde nebude jednat o stanovení konkrétního množství drogy, které by toto kvantitativní kritérium naplňovalo.<sup>41</sup>

## 2.7. Šíření toxikomanie podle § 287 TZ

Jako objekt tr. činu šíření toxikomanie podle § 287 shledáváme zájem společnosti před možným ohrožením, které vyplývá ze zneužívání návykových látek jiných než alkoholu. Pachatelovo jednání spočívá ve svádění jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo v jeho podpoře nebo jiném podněcování či šíření zneužívání takové látky. Jedná se o skutkovou podstatu vytvořenou za účelem postižení jinak beztrestného účastenství na požívání návykových látek podle § 24. Sám trestní zákoník jednotlivé formy tohoto jednání nevymezuje. Pod pojmem svádění proto rozumíme zejména jednání pachatele ve formě návodu ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b) v nejrůznějších formách jako např. nabízení, přemlouvání ke zneužívání, sázky či předvádění způsobu zneužívání, jehož smyslem je vzbudit v jiné osobě rozhodnutí drogu užít.<sup>42</sup>

Pod podporu pak řadíme jednání, které má charakter pomoci ve smyslu § 24 odst. 1 písm. c), jako např. opatření takové návykové látky, peněžitá půjčka pro nákup drogy, opatření injekčních stříkaček, rada, jak látku nejlépe aplikovat, opatření bytu či jiné místnosti pro narkomana apod., které směřuje vůči osobám, které se zneužíváním návykových látek začínají, či je již zneužívají.<sup>43</sup> Pod podněcování řadíme projev, kterým pachatel zamýšlí vzbudit u jiných osob rozhodnutí vedoucí ke zneužívání takových látek, jako např. vychvalování příjmných účinků po požití. Ačkoliv má podněcování obdobné formy jako svádění, rozdíl mezi těmito jednáními je potřeba spatřovat v okruhu osob, kterým je tento projev určen. U svádění se na rozdíl od podněcování musí jednat o konkrétní individualizovanou osobu, ačkoliv v obou případech pachatelovo jednání směřuje k vyvolání rozhodnutí návykovou látku zneužívat. Pod zbytkovou kategorií šíření konečně řadíme jakékoli jednání, které směřuje k rozšíření zneužívání, tedy vyvolává rozhodnutí nebo nálady příznivé pro zneužívání drog, namířené vůči blíže

---

<sup>41</sup> JELÍNEK, Jiří, op. cit., str. 769.

<sup>42</sup> JELÍNEK, Jiří, op. cit., str. 769.

<sup>43</sup> JELÍNEK, Jiří, op. cit., str. 769.

neurčeným osobám, učiněné ústně, tiskem nebo jiným hromadným informačním prostředkem jako např. propagace drogové kultury.<sup>44</sup>

Trestní zákoník definuje návykové látky demonstrativním výčtem v § 130 jako alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování. Tento pojem je tedy širší než pojem OPL a nevyklučuje tudíž postih šíření toxikomanie ve vztahu k látkám, jejichž držení či nakládání není postižitelné podle ustanovení § 283 a násl. jako např. barviva, čisticí a ředidla. V případě alkoholu se pak aplikují ustanovení postihující podání alkoholu dítěti a ohrožování výchovy dítěte podle § 204, resp. § 201. Jednočinný souběh s tr. činem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 je možný.

Jako okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby shledává zákonodárce spáchání tohoto trestného činu jako člen organizované skupiny, vůči dítěti, tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem. Nejprísněji trestní zákoník postihuje spáchání vůči dítěti mladšímu patnácti let. Pachatelem tohoto tr. činu může být jakákoliv trestně odpovědná fyzická osoba jednající v úmyslném zavinění. Úmysl v tomto případě musí směřovat k propagaci zneužívání určité návykové látky či látek mimo alkoholu. S účinností novely zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (TOPO), provedenou zákonem č. 183/2016 Sb., bylo zákonodárcem konečně umožněno stíhat i právnické osoby, které se tohoto trestného činu dopustí.

---

<sup>44</sup> ŠÁMAL, Pavel, op. cit., str. 821.

### 3. Drogové trestné činy ve Španělském království

#### 3.1. Pojem drogových trestných činů

Tzv. drogové trestné činy ve smyslu španělského práva (*delito tráfico de drogas*), resp. trestný čin obchodování s drogami, nalezneme upraveny v čl. 368 až 378 kapitoly III (Trestné činy proti veřejnému zdraví, resp. *Delitos contra la salud pública*), titulu XVII (O trestných činech proti veřejné bezpečnosti, resp. *De los delitos contra la seguridad colectiva*, druhé knihy španělského trestního zákoníku (*Código Penal*; CP).<sup>45</sup> Pro pochopení systematiky zvláštní části španělského trestního zákoníku je potřeba zkrata uvést, že základní skutkové podstaty drogových deliktů jsou vyjádřeny v čl. 368 a 371, na které v čl. 369 až 370 navazují kvalifikované skutkové podstaty a následná společná ustanovení. Obecně trestná jednání související s drogami můžeme rozdělit do třech skupin. První skupinu tvoří pěstování, výroba, obchodování (*actos de cultivo, elaboración o tráfico*) a jím podobná jednání (*o de otro modo*), jejichž objektem jsou toxické drogy a OPL podle čl. 368, včetně podpory, podněcování a umožnění nedovoleného užívání drog (*promuevan, favorezcan o faciliten el consumo ilegal*). Druhou skupinu tvoří výroba a nakládání, jejímž objektem jsou zařízení, vybavení nebo prekursory podle čl. 371, tedy jednání přípravy povýšená na předčasně dokonány trestný čin. Poslední skupinu pak tvoří jednání pašování toxických drog, OPL, prekursorů a jiných objektů, jejichž držba zakládá tr. čin, která jsou postihována podle celních předpisů, resp. zákona o potírání pašeráctví (LORC).<sup>46</sup>

Dovolené nakládání s drogami za účely průmyslovými, terapeutickými, vědeckými a výzkumnými podléhá kontrole ze strany státní správy. Úpravu nalezneme v zákoně č. 17/1967, provádějícím Jednotnou úmluvu OSN o omamných látkách<sup>47</sup>, královském dekretu č. 2829/1977, upravujícím nakládání s medicínskými psychotropními látkami a preparáty<sup>48</sup>, zdravotnickém řádu<sup>49</sup>, královském dekretu

---

<sup>45</sup> Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal. Též označovaný jako „Trestní zákoník demokracie“ (*el Código Penal de la Democracia*).

<sup>46</sup> Ley Orgánica 12/1995, de 12 de diciembre, de Represión del Contrabando.

<sup>47</sup> Ley 17/1967, de 8 de abril, por la que se actualizan las normas vigentes sobre estupefacientes y adaptándolas a lo establecido en el convenio de 1961 de las Naciones Unidas.

<sup>48</sup> Real Decreto 2829/1977, de 6 de octubre por el que se regulan las sustancias y preparados medicinales psicotrópicos, así como la fiscalización e inspección de su fabricación, distribución, prescripción y dispensación.

<sup>49</sup> Ley 14/1986, de 25 de abril, General de Sanidad.



č. 1/2015, upravujícím nakládání s léky a zdravotnickými produkty<sup>50</sup>, královském dekretu č. 1345/2007, upravujícím řízení o povolení, registru a podmínkách šíření průmyslově vyráběných léků<sup>51</sup> a královském dekretu č. 1194/2011, upravujícím řízení o označování omamných látek neuvedených v seznamech I a II Jednotné úmluvy OSN o omamných látkách v národním rámci.<sup>52</sup> Nakládání s drogou mimo tuto kontrolu je nedovolené. Trestní zákoník však postihuje pouze nedovolené nakládání s drogami společensky nepřipustnými. Alkohol a tabák proto zůstávají mimo tuto trestněprávní regulaci.

Za právem chráněný zájem je u těchto deliktů většinou španělskou doktrínou považováno veřejné zdraví (*salud pública*).<sup>53,54</sup> To ostatně potvrzuje i jejich umístění v rámci trestního zákoníku. Nepochybně však ohrožují i veřejnou bezpečnost, společensko-ekonomický pořádek a případně zájem na ochraně společnosti před praním špinavých peněz.<sup>55</sup> Ochrana tohoto zájmu má navíc svůj ústavněprávní základ v čl. 43 španělské Ústavy.<sup>56</sup> Španělská judikatura i proto chápe drogové delikty jako tr. činy ohrožovací abstraktní (*delito de peligro abstracto*).<sup>57</sup> V souladu se zásadou univerzality, vyjádřenou v čl. 23.4 zákona o moci soudní (LOPJ<sup>58</sup>), se jedná o tr. činy stíhané mezinárodně.

Nebezpečí pro veřejné zdraví se stanovuje skrze množství psychoaktivní látky, které droga obsahuje a které může ohrozit své konzumenty. Minimální množství psychoaktivní látky je takové, které představuje jistý stupeň zasažení centrálního nervového systému a způsobuje škodlivé účinky na lidském zdraví a určitý stupeň závislosti.<sup>59</sup> Případy, kdy množství psychoaktivní látky je tak bezvýznamné, že nepředstavuje skutečné nebezpečí pro zdraví, považuje judikatura z důvodů absence materiální protiprávnosti za atypické jednání, které reálně

---

<sup>50</sup> Real Decreto Legislativo 1/2015, de 24 de julio, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de garantías y uso racional de los medicamentos y productos sanitarios.

<sup>51</sup> Real Decreto 1345/2007, de 11 de octubre, por el que se regula el procedimiento de autorización, registro y condiciones de dispensación de los medicamentos de uso humano fabricados industrialmente.

<sup>52</sup> Real Decreto 1194/2011, de 19 de agosto, por el que se establece el procedimiento para que una sustancia sea considerada estupefaciente en el ámbito nacional.

<sup>53</sup> ÁLVAREZ GARCÍA, Francisco Javier a Araceli MANJÓN-CABEZA OLMEDA. *El delito de tráfico de drogas*. 1ª Edición. Valencia: Tirant lo Blanch, 2009. ISBN 978-84-9876-400-0, str. 22.

<sup>54</sup> LAMARCA PÉREZ, Carmen, op. cit., str. 722.

<sup>55</sup> LAMARCA PÉREZ, Carmen, op. cit., str. 722.

<sup>56</sup> Constitución Española, de 29 de diciembre de 1978.

<sup>57</sup> Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 444/2005 de 11 de Abril de 2005.

<sup>58</sup> Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial.

<sup>59</sup> Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 84/2004 de 28 de Enero de 2004.

neohrožuje zákonem chráněný zájem. Jedná se o tzv. princip bezvýznamnosti (*principio de insignificancia*), který ve výjimečných případech soudy aplikují i u tzv. tvrdých drog.<sup>60</sup>

S problémem ukládání přiměřených a proporčních trestů pachatelům nedovoleného obchodu malého rozsahu se v roce 2003 Nejvyšší soud vypořádal vyžádáním posudku Národního toxikologického institutu, který určil jednotlivá minimální psychoaktivní množství u každé drogy.<sup>61</sup> Nejvyšší soud posléze stanovil „pokračovat v užívání kritéria Národního toxikologického institutu ve věci minimálního psychoaktivního množství až do doby právní reformy či přijetí jiného kritéria či alternativy.“<sup>62</sup> Žádná taková změna v tomto směru však do dnešní doby nenastala. Pro určení takového bezvýznamného množství psychoaktivní látky tedy soudy přihlížejí k tabulce zpracovávající průměrné denní dávky průměrného uživatele. Takto již byla například určena bezvýznamnost 2,443 g kokainu o čistotě 13,8 % představující 0,33 mg psychoaktivní látky.<sup>63</sup>

Na praxi Nejvyššího soudu, který snižoval nepřiměřené tresty v případě obchodování s nepatrným množstvím tvrdých drog, reagoval zákonodárce reformou trestního zákoníku z roku 2010,<sup>64</sup> kterou byla snížena horní hranice trestu odnětí svobody za jednání naplňující základní skutkovou podstatu trestného činu obchodování s drogami vyjádřenou v čl. 368 CP z devíti na šest let v případě drog způsobujících těžkou újmu na zdraví.<sup>65</sup> Rovněž byl vložen významný druhý odstavec umožňující „s přihlédnutím k nízkému významu činu a osobním poměrům pachatele“ snížit uložený trest o jeden stupeň, pokud se jedná o jednání nenaplňující některou z kvalifikovaných skutkových podstat vyjádřených v čl. 369 bis a 370.

### 3.2. Definice toxických drog a omamných a psychotropních látek

Čl. 368 CP označuje za materiální objekt tr. činu obchodování s drogami toxické drogy, omamné nebo psychotropní látky (*drogas tóxicas, estupefacientes o sustancias psicotrópicas*), které mohou způsobit újmu na zdraví. Jelikož sám

---

<sup>60</sup> LAMARCA PÉREZ, Carmen, op. cit., str. 724.

<sup>61</sup> El Informe del Servicio de Información Toxicológica del Instituto Nacional de Toxicología, núm. 12691/03, de 22 de diciembre de 2003.

<sup>62</sup> Acuerdo del Pleno no Jurisdiccional del TS, Sala 2ª, de lo Penal, de 3 de Febrero de 2005.

<sup>63</sup> Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 343/2004 de 12 de Marzo de 2004.

<sup>64</sup> Ley Orgánica 5/2010, de 22 de junio, por la que se modifica la Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal.

<sup>65</sup> MUÑOZ CONDE, Francisco, op. cit., str. 555.

španělský trestní zákoník definici toxické drogy a omamné látky (*droga tóxica o estupefaciente*) neobsahuje, je španělská judikatura jednotná v názoru, že je pro jejich určení nutné přistoupit k přílohám mezinárodních smluv. V rámci španělské trestněprávní nauky však nepanuje shoda v názoru, zda se v případě čl. 368 jedná o blanketovou právní normu odkazující na netrestní právní předpis, či se jedná o kompletní trestní normu, kde přílohy mezinárodních smluv slouží pouze jako vodítko pro jejich interpretaci.<sup>66,67</sup> Zákon č. 17/1967 provádějící Jednotnou úmluvu OSN o omamných látkách odkazuje při definici omamných látek ve svém čl. 2 odst. 1 a 2 na Seznamy I, II a IV Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961.<sup>68</sup> Psychotropní látky jsou dále definovány královským dekretem č. 2829/1977, konkrétně v jeho příloze č. 1, která odkazuje na seznamy I – IV Úmluvy OSN o psychotropních látkách z roku 1971.<sup>69</sup> Pro definici prekursorů pak čl. 371 CP výslovně odkazuje na tabulky 1 a 2 přílohy Úmluvy proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988. Zákon č. 4/2009, o kontrole prekursorů drog upravuje použití a nakládání s prekursory a odkazuje na nařízení Komise, které obsahují přílohy se seznamy takovýchto látek.<sup>70</sup> (viz. kapitola 1.2.)

Jedním z nejvýznamnějších problémů, které toto pojetí definice odkazem na netrestněprávní normu přineslo, byl však výpadek v případě postihu nakládání s nově objevenými látkami, ještě nezařazenými v přílohách mezinárodních úmluv. Jednalo se zejména o případy tzv. umělých neboli syntetických drog. Nápravu v tomto směru přinesl královský dekret č. 1194/2011, upravující řízení o označování omamných látek neuvedených v seznamech I a II Jednotné úmluvy OSN o omamných látkách v národním rámci, který považuje za omamnou látku jakoukoliv látku, která naplňuje některé z kritérií a) podobnosti s jinou známou omamnou látkou, b) léčebné prospěšnosti, c) rizika zneužití, d) trestnosti v cizích zemích a dle rozhodnutí přijatých příslušnými orgány EU nebo mezinárodními organizacemi, kterými je Španělské království členem nebo e) jiných znaků, které by

---

<sup>66</sup> ÁLVAREZ GARCÍA, Francisco Javier a Araceli MANJÓN-CABEZA OLMEDA, op. cit., str. 54 a 55.

<sup>67</sup> MUÑOZ CONDE, Francisco, op. cit., str. 549.

<sup>68</sup> Ley 17/1967, de 8 de abril, por la que se actualizan las normas vigentes sobre estupefacientes y adaptándolas a lo establecido en el convenio de 1961 de las Naciones Unidas.

<sup>69</sup> Real Decreto 2829/1977, de 6 de octubre por el que se regulan las sustancias y preparados medicinales psicotrópicos, así como la fiscalización e inspección de su fabricación, distribución, prescripción y dispensación.

<sup>70</sup> Ley 4/2009, de 15 de junio, de control de precursores de drogas.

odůvodňovaly trestnost těchto látek ve Španělsku.<sup>71</sup> V současnosti proto, aby byl takovýto produkt považován za drogu, stačí, pokud toxikologická zpráva odhalí její znaky.<sup>72</sup>

Při definici drog judikatura rovněž přihlíží k prohlášením Světové zdravotnické organizace, která chápou pod pojmem droga látku, přírodní či umělou, jejíž opakovaná konzumace v různém množství vyvolává u osob 1) drtivou touhu nebo potřebu ji užívat (psychickou závislost), 2) tendenci zvyšovat dávku (toleranci) a 3) fyzickou nebo organickou závislost na účincích látky, která vytváří nezbytnou potřebu k trvalému užívání kvůli vyhnutí se abstinenčním příznakům.<sup>73</sup> Podobných kritérií je užito i k definici OPL, které se liší pouze ve formě svého působení (srov. Jednotnou úmluvu z r. 1961 a Úmluvu o psychotropních látkách z r. 1971).

Drogové delikty ve španělském trestním zákoníku jsou řazeny mezi tr. činy proti veřejnému zdraví, proto je užití lékařských a zdravotnických kritérií pro jejich definici stěžejní. Nicméně v přílohách k Jednotné úmluvě z r. 1961 se nacházejí i látky, které z čistě lékařského pohledu nesplňují všechny výše zmíněné parametry (zejména konopí a jeho deriváty) nebo nejsou více škodlivé nežli látky, jejichž užívání a distribuce je legální či dokonce veřejně propagováno (alkohol a tabák). I přes současné převažující užití represivního a prohibicionistického modelu užitého pro trestání drogových deliktů, bylo reformou španělského tr. práva již od roku 1983 umožněno rozlišení stupňů represe podle škodlivosti látky, ačkoliv tento koncept je mezinárodním úmluvám cizí.

Španělský zákonodárce tak v čl. 368 CP rozlišuje, podle kritéria nebezpečnosti druhu drogy pro zdraví uživatele, látky a produkty na ty, které způsobují těžkou újmu na zdraví (*sustancias o productos que causen grave daño a la salud*), a na ty zbylé. Jelikož španělský trestní zákoník výslovně nestanovuje, co za tyto látky považuje, je výklad zajištěn judikaturou španělského Nejvyššího soudu, která stanovila čtyři kritéria, která je v souladu s mezinárodními protokoly nutno použít pro jejich rozlišení.<sup>74</sup> Jsou jimi zdravotní škodlivost, úroveň závislosti způsobovaná uživatelům, počet úmrtí způsobených předávkováním

---

<sup>71</sup> Real Decreto 1194/2011, de 19 de agosto, por el que se establece el procedimiento para que una sustancia sea considerada estupefaciente en el ámbito nacional.

<sup>72</sup> LAMARCA PÉREZ, Carmen, op. cit., str. 723.

<sup>73</sup> MUÑOZ CONDE, Francisco. *Derecho Penal Parte Especial*. 20<sup>a</sup> Edición. Valencia: Tirant lo Blanch, 2015. ISBN 9788491190585, str. 549.

<sup>74</sup> Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 360/2004 de 18 de Marzo de 2004.

a úroveň tolerance. Jedná se tedy o kritéria čistě objektivní a vědecká vzhledem k jednotlivým druhům drog, která zcela opomíjí hlediska subjektivní např. ve vztahu k nejčastějším pachatelům drogových deliktů. Sám Nejvyšší soud rovněž pro tyto látky používá termínu tvrdé a měkké drogy (*droga dura y droga blanda*).

Za použití těchto kritérií tedy španělská judikatura prozatím jednoznačně považuje za drogy, které způsobují těžkou újmu na zdraví, opium a jeho alkaloidy a deriváty, koku a její deriváty, heroin, speed, MDMA (extázi), MDA, MDEA, LSD, morfin, metadon, GHB, metamfetamin (MA, známý též podle svých bývalých obchodních názvů u nás jako pervitin a ve Španělsku jako Bustaid, lék na obezitu), meskalin a barbituráty. Naopak za drogy, které těžkou újmu na zdraví nezpůsobují, považuje deriváty konopí indického či setého (včetně hašiše), flunitrazepam (základ léku Rohypnol) a léky Tranxilium a Tranquimacín.<sup>75,76,77</sup>

### 3.3. Pěstování, výroba, obchodování a jim podobná jednání podle čl. 368 CP

Základní skutkovou podstatu tr. činu obchodování s drogami nalezneme v čl. 368 CP, který stanoví, že „*Ti, kteří vykonávají skutky pěstování, výroby nebo obchodu, nebo jiným způsobem podporují, podněcují či šíří protiprávní užívání toxických drog, omamných a psychotropních látek, nebo je přechovávají k takovým účelům, budou potrestáni trestem odnětí osobní svobody od tří do šesti let a peněžitým trestem ve výši trojnásobku hodnoty drogy, která byla předmětem trestného činu, pokud se jedná o látky či produkty, které způsobují těžkou újmu na zdraví a trestem odnětí svobody na jeden až tři roky a peněžitým trestem ve výši dvojnásobku v ostatních případech.*“<sup>78</sup> Podle tohoto ustanovení jsou tedy trestná jednání pěstování, výroby, obchodování a jim podobná jednání, včetně podpory, podněcování, umožnění nedovoleného užívání drog a přechovávání k těmto účelům.

---

<sup>75</sup> ÁLVAREZ GARCÍA, Francisco Javier a Araceli MANJÓN-CABEZA OLMEDA, op. cit., str. 59 a 60.

<sup>76</sup> MUÑOZ CONDE, Francisco, op. cit., str. 551.

<sup>77</sup> V případě Rohypnolu, jinak barbiturátu, stojí za zmínku stanovisko Nejvyššího soudu (Acuerdo del Pleno no Jurisdiccional del TS, Sala 2<sup>a</sup>, de lo Penal, de 23 de marzo de 1998), které se škodlivostí tohoto léku zabývalo a stanovilo nová kritéria pro rozlišování škodlivosti i u léků ostatních.

<sup>78</sup> „*Los que ejecuten actos de cultivo, elaboración o tráfico, o de otro modo promuevan, favorezcan o faciliten el consumo ilegal de drogas tóxicas, estupefacientes o sustancias psicotrópicas, o las posean con aquellos fines, serán castigados con las penas de prisión de tres a seis años y multa del tanto al triple del valor de la droga objeto del delito si se tratare de sustancias o productos que causen grave daño a la salud, y de prisión de uno a tres años y multa del tanto al duplo en los demás casos.*“

U těchto jednání není vyžadován úmysl obohacení. Jedná se o předčasně dokonané ohrožovací tr. činy, zahrnující materiálně všechny formy přípravy.<sup>79</sup>

Obchodem se rozumí prodej, obchodování nebo sjednávání obchodů, které vedou k převodu drogy na třetí osoby. K prokázání tohoto jednání soudy přihlížejí k těmto kritériím: množství, čistotě a druhu drogy, způsobu přechovávání, prezentaci drogy, držbě náčiní, materiálů či vybavení k propagaci, výrobě či obchodování, kupní síle obviněného ve vztahu k hodnotě drogy, přítomnosti rozdělené hotovosti bez prokázání pracovní činnosti, chování vzhledem k policejní přítomnosti, k pokusu o zbavení se či skrytí drogy, osobním poměrům obviněného či nemožnosti prokázání své drogové závislosti, přičemž neexistence takové závislosti je chápána jakožto kritérium nejvýznamnější.<sup>80</sup>

Pod jednání podpory, podněcování a umožnění obchodu řadíme prodej látek a jejich přechovávání za tímto účelem, jejich nabytí pro předání třetím osobám z jakéhokoliv titulu a převoz. Za další formy by mohlo být řazeno šíření užívání, zapůjčení peněz pro nabytí drogy a výroba či prodej předmětů nebo látek určených k výrobě drogy.<sup>81</sup> Přechovávání znamená možnost disponibilnosti s drogou. Cena tvoří podstatný prvek ohrožení chráněného zájmu, tudíž tato jednání zahrnují i darování, včetně např. přechovávání kokainu majitelem baru za účelem obdarování pravidelných hostů.<sup>82</sup>

Od subjektu tohoto tr. činu je potřeba odlišit osobu uživatele. Podle judikatury totiž přechovávání drog pro vlastní potřebu (*autoconsumo*), včetně tzv. spotřební držby, nenaplnuje znaky skutkové podstaty tr. činu obchodování s drogami podle čl. 368 CP.<sup>83</sup> Toto pojetí vzniklo již po ratifikaci Jednotné Úmluvy o omamných látkách v r. 1966. Zákon č. 44/1971, o reformě trestního zákoníku<sup>84</sup> tehdy v souladu s ustanoveními úmluvy upravil čl. 344 trestního zákoníku z roku 1944 tak, aby výslovně postihoval přechovávání, výrobu a obchod s omamnými látkami a jejich podporu či schvalování. Se zavedenou změnou ale nezůstalo zcela jasné, zda se postihuje i přechovávání drog pro vlastní potřebu, a proto tuto otázku musel rozhodnout Nejvyšší soud, který v roce 1975 určil jako trestnou pouze držbu

---

<sup>79</sup> LAMARCA PÉREZ, Carmen, op. cit., str. 726.

<sup>80</sup> Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 680/2006 de 23 de Junio de 2006.

<sup>81</sup> LAMARCA PÉREZ, Carmen, op. cit., str. 728.

<sup>82</sup> Sentencia de la AP Córdoba, núm. 536/2011 de 27 de Julio de 2011.

<sup>83</sup> MUÑOZ CONDE, Francisco, op. cit., str. 553.

<sup>84</sup> Ley 44/1971, de 15 de noviembre, sobre reforma del Código Penal.

za účelem obchodu.<sup>85</sup> Tento výklad byl o osm let později převeden i do textu normy samé reformou trestního zákoníku z roku 1983.<sup>86</sup>

Hlavním předpokladem je tedy rozlišení, kdy je dané množství určeno pro vlastní aplikaci a kdy naopak k již trestnému obchodu. V tomto směru konstantní judikatura španělského Nejvyššího soudu vymezuje několik atypických jednání, která neohrožují zákonem chráněný zájem, a tedy nenaplnují skutkovou podstatu tr. činu obchodování s drogami podle čl. 368 CP. Jedná se o případy již zmíněného přechovávání drogy pro vlastní potřebu držitele či sdílené užití, darování zanedbatelné dávky osobě trpící abstinenčními příznaky a darování mezi závislými osobami příbuznými.<sup>87</sup> Sdílené užití, kde jednání nabytí a fyzické držby drogy jednoho či více uživatelů v prostém zastoupení zbylých, není trestným, pokud se a) jedná o osoby závislé, b) užití se realizuje v uzavřených prostorech s vyloučením přístupu třetích osob, c) jedná o bezvýznamné množství drogy, d) tato uživatelská spoluúčast je známa pouze malé skupince drogově závislých, e) uživatelé jsou si osoby jisté a již rozhodnuté a f) se jedná bezprostřední spotřebu.<sup>88</sup> Takto již například bylo judikováno jako beztrestné přechovávání 27 tablet amfetaminu určených k bezprostřední spotřebě sedmi mladistvých osob, které autobusem směřovaly na narozeninovou oslavu obviněného a přispěly rovným dílem k jejich pořízení.<sup>89</sup>

Stejně tak v případě darování drogy závislé osobě blízké k momentálnímu utišení jejich abstinenčních příznaků se musí jednat o malé množství drogy určené k okamžité konzumaci, bez možného rizika šíření a bez protiplnění.<sup>90</sup> Takovéto jednání často leží na hranici mezi spolupachatelstvím a nadržováním, které však v tomto případě není trestné. Schopnost španělských soudů trestat tato jednání tak spíše naráží na nedostatek použitelných důkazů, nežli na neurčitým výkladu jejich trestnosti.<sup>91</sup> Všechna tato jednání nejsou považována za materiálně protiprávní, jelikož nejsou schopna ohrozit právem chráněný zájem, kterým je již výše

---

<sup>85</sup> Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. Tol 4251828 de 23 de Mayo de 1975.

<sup>86</sup> Ley Orgánica 8/1983, de 25 de junio, de Reforma Urgente y Parcial del Código Penal.

<sup>87</sup> MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, José Antonio. *El tráfico de drogas y la atipicidad de su tenencia*. Barcelona: Editorial Bosch, S.A., 2012. ISBN 9788497909273, str. 9 a 10.

<sup>88</sup> LAMARCA PÉREZ, Carmen, op. cit., str. 728.

<sup>89</sup> Sentencia de la AP Santa Cruz de Tenerife, núm. 260/2015 de 28 de Abril de 2015.

<sup>90</sup> Auto de la Sala de lo Penal del TS, núm. 1671/2003 de 9 de Octubre de 2003.

<sup>91</sup> MUÑOZ CONDE, Francisco, op. cit., str. 553.

zmiňované veřejné zdraví, a navíc těmto jednáním schází schopnost dalšího šíření užívání OPL.

Judikatura Nejvyššího soudu rovněž stanovuje několik vodítek, která určují hranici mezi beztrestným přechováváním určeným pro vlastní potřebu a již postižitelným přechováváním určeným k obchodu s drogami. Jedním z nich je přechovávání větší než přiměřené dávky nebo její uspořádání nasvědčující následnému prodeji.<sup>92</sup> Jako maximální množství stanovuje hranici pětidenní dávky, přičemž denní dávku odvozuje od průměrné běžné spotřeby vzhledem k typu drogy.<sup>93</sup> Nejvyšší soud tedy přesně nestanovil, jaká množství jednotlivých látek považuje za naplňující účel vlastní potřeby a jednotlivá množství je tak nutno stanovovat incidenčně.

S otázkou legality nakládání s drogou pro vlastní potřebu bezprostředně souvisí i fenomén posledních let, a to sdílené pěstování a užívání konopí prostřednictvím zájmových spolků, tzv. *cannabis social clubů*. Tzv. *clubes sociales de cannabis* jsou zakládány na základě společného zákona jako spolky (*asociación civil*) za účelem pěstování konopí a pozdějšího rozdělení a užívání produktů mezi svými členy.<sup>94</sup> Jejich členové, kteří platí měsíční členské příspěvky a jsou držiteli členského průkazu, pak společně v prostorách spolku užívají konopí. Legalita těchto spolků tak byla svými zakladateli odvozována z doktríny Nejvyššího soudu o beztrestnosti užívání a pěstování drog pro vlastní potřebu či z nestálé judikatury provinčních soudů (*Audiencias Nacionales*). Poprvé se tímto fenoménem zabýval Nejvyšší soud v roce 2015.<sup>95</sup> Nejvyšší soud se neztotožnil s argumentací provinčního soudu ohledně atypičnosti jejich jednání a uznal předsedu, tajemníka a pokladní baskického cannabis klubu EBERS vinnými z tr. činu obchodování s drogou, jednající v neomluvitelném právním omylu. Zároveň však potvrdil atypičnost jednání, tedy pozici mimo popsanou skutkovou podstatu v čl. 368 CP, kdy skupina závislých vytvoří společný fond (*bolsa común* nebo též *compra conjunta*), za který drogu pořídí, a posléze ji společně konzumují či jednání spočívající v darování nebo pozvání k přímé konzumaci mezi závislými (*consumo colectivo compartido*). Španělský Nejvyšší soud tak konstatuje, že „jednání popsaná ve skutkové podstatě

---

<sup>92</sup> Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 1609/1997 de 2 de Enero de 1998.

<sup>93</sup> MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, op. cit., str. 43.

<sup>94</sup> Ley Orgánica 1/2002, de 22 de marzo, reguladora del Derecho de Asociación.

<sup>95</sup> Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 484/2015 de 7 de Septiembre de 2015.



*musí být vhodná k poškození veřejného zdraví, protože šíří, schvalují nebo zajišťují protiprávní užívání drog...záměr či účel, který musí být přítomný ve všech skutcích zahrnutých ve skutkové podstatě, tedy...ani pěstování za účelem vlastního užití, nezakládají vhodná jednání k šíření, schvalování nebo zajištění protiprávního užívání třetím osobám“.<sup>96</sup> K těmto atypickým jednáním ještě přidává společné pěstování.*

Nejvyšší soud tak stanovuje, že „*toto jednání, jako služba široké a nerozlišující skupině uživatelů, překračuje předpoklady trestně nepostižitelného sdíleného pěstování a užívání, jelikož šíří užívání k třetím osobám. Stanovuje se, že sdílené pěstování v malém měřítku určené k výhradnímu a výlučnému užití, ač jednání nelegální, nemusí dle své povahy nutně zakládat trestní odpovědnost.*“ Pachatelé v tomto případě však naplnili znaky skutkové podstaty tr. činu podle čl. 368 „*vytvořením zjevného a reálného nebezpečí šíření užívání*“ mezi třetími osobami, zejména neschopností kontrolovat nebezpečí tohoto šíření, kvůli zpracovávání značného množství drogy, otevřenosti přístupu a zvýšeného počtu členů (290), při kterém vzniká nemožnost kontroly osudu konopí u svých příjemců. Rovněž vyhrazení kultivace, distribuce konopí a správy spolku pouze omezené skupině osob při nediskriminačním přístupu při přijímání nových členů spolku de facto umožňuje konzumaci třetím osobám. Tzv. cannabis social cluby tak při splnění určitých kritérií, zejména počtu členů, zůstávají i nadále legálními. Judikatura se však bude v budoucnu muset vypořádat se stanovením jasné hranice počtu členů, která by umožňovala efektivní kontrolu a zamezení případného šíření užívání drog mezi třetími osobami.<sup>97</sup> Ačkoliv neexistují přesné statistiky těchto spolků, pouze v Katalánsku dle odhadů existovalo v roce 2014 na 400 takovýchto center, ve kterých bylo organizováno na 165 000 členů.<sup>98</sup>

Nelze však hovořit o tom, že by španělský zákonodárce ponechal držení pro vlastní potřebu a užívání drog zcela bez postihu. Nový přestupkový kodex z roku 2015 ve svém čl. 36 odst. 16 označuje za těžké přestupky užití či přechovávání

---

<sup>96</sup> „*los comportamientos típicos deben ser los idóneos para perjudicar la salud pública porque promuevan, favorezcan o faciliten el consumo ilegal de drogas...objetivo o finalidad que deben estar presentes en todas las acciones que se incluyan en el tipo, pues... ni el cultivo con fines de consumo propio, constituyen conductas idóneas para promover, favorecer o facilitar el consumo ilegal de terceros*”.

<sup>97</sup> Soudce Conde-Pumpido Tourón ve svém separátním vótu např. navrhuje hranici 30 členů.

<sup>98</sup> MUMBRÚ ESCOFET, Jordi. Los clubes para fumar se multiplican. *El País* [online]. Ediciones El País, 2014 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: [http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/01/11/actualidad/1389474746\\_621216.html](http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/01/11/actualidad/1389474746_621216.html)

toxických drog a OPL, byť určených k obchodování, na veřejných místech, cestách, ve veřejných institucích nebo hromadných dopravních prostředcích, stejně jako odložení nástrojů a jiných věcí k nim určeným na těchto místech.<sup>99</sup> V odst. 18 obdobně označuje nedovolené pěstování a výrobu na místech viditelných veřejnosti, pokud nezakládají trestní odpovědnost.

### 3.3.1. Kvalifikované skutkové podstaty

Španělský trestní zákoník rozlišuje v případech drogových deliktů dvě skupiny kvalifikovaných skutkových podstat a zvláštní kvalifikovanou skutkovou podstatu pro případ jednání v rámci organizované zločinecké skupiny a pachatele jako právnické osoby. První jmenovanou skupinu představují jednání trestaná zvýšením trestní sazby o jeden stupeň.<sup>100</sup> Úpravu nalezneme v čl. 369, který stanovuje: „*Tresty jsou ukládány ve vyšším stupni, než jak je uvedeno v předchozím článku, a pokutou ve výši čtyřnásobku, pokud se sbíhají některé z následujících podmínek: 1. pachatelem byl orgán státní moci, státní úředník, lékař, sociální pracovník, učitel či vychovatel a jednal při výkonu své funkce, povolání nebo úřadu. 2. Pachatel se účastnil dalších organizovaných aktivit, jejichž realizace byla umožněna spácháním trestného činu. 3. Tato jednání byla prováděna v zařízeních přístupných veřejnosti přes jejich zodpovědné osoby nebo zaměstnance. 4. Látky uvedené v předchozím článku byly poskytnuty osobám nezletilým do 18 let, mentálně postiženým nebo podstupujícím léčbu závislosti nebo rehabilitaci. 5. Předmětem jednání uvedených v předchozím článku byla množství látky ve větším rozsahu. 6. Uvedené látky byly zředěny, změněny nebo smíchány mezi sebou či s jinými, zvyšující možnou újmu na zdraví. 7. Jednání uvedená v předchozím článku se uskutečnila ve školách, střediscích, vojenských zařízeních nebo jednotkách, ve věznicích nebo v odvykacích a rehabilitačních centrech, nebo v jejich blízkosti. 8. Pachatel užil násilí, vystavil nebo použil zbraň ke spáchání činu.*“

Tato kvalifikovaná jednání můžeme roztrždit podle pěti kritérií podle Muñoz Conde.<sup>101</sup> První dva body podle subjektu tr. činu postihují závažnější jednání

---

<sup>99</sup> Ley Orgánica 4/2015, de 30 de marzo, de protección de la seguridad ciudadana.

<sup>100</sup> Výpočet zvýšení trestní sazby o jeden stupeň u časově vymezených trestů (včetně trestů peněžitých dle systému denních pokut) se řídí čl. 70.1.1 CP. Nová horní hranice takto zvýšené trestní sazby je tvořena navýšením původní horní hranice o jednu polovinu. Dolní hranice je pak vypočtena přičtením jednoho dne k původní horní hranici. Při zvýšení trestní sazby o více stupňů se proces opakuje.

<sup>101</sup> MUÑOZ CONDE, Francisco, op. cit., str. 556.

úředních či obdobně postavených osob a osob organizovaných, pokud netvoří organizovanou zločineckou skupinu podle čl. 369 bis. Podle objektu tr. činu postihuje dále čtvrtý bod čl. 369 jednání, jejichž oběťmi jsou zvláště zranitelné osoby (mladiství a nemocní). Podle místa spáchání třetí a sedmý bod postihuje jednání spáchaná ve veřejných, vojenských, lékařských, školních nebo vězeňských zařízeních a jejich okolí. Do předposlední skupiny zahrnujeme použití násilí či vystavení nebo použití zbraně. Konečně do poslední skupiny řadíme podle předmětu tr. činu bod šestý, který stíhá pozměnění látky za účelem zvýšení její škodlivosti. Pokud tato změna má za následek smrt nebo těžké ublížení na zdraví, je přípustný souběh s příslušnými tr. činy. Do této skupiny lze rovněž podřadit i stále problematicky definovaný bod pátý, stíhající nakládání s látkou ve větším rozsahu (*notoria importancia*).

Ačkoliv by určení většího rozsahu mělo spočívat spíše na kritériu zákonem chráněného zájmu, rozhodl se v roce 2001 Nejvyšší soud pro jeho určení jako množství „od 500 dávek představujících denní užití, které se nacházejí v aktualizované Zprávě Národního toxikologického institutu“, berouce při jeho konkretizaci v úvahu „výhradně...toxickou substanci či její základ, tedy čistou formu, s výjimkou hašiše a jeho derivátů“ z hlediska průměrné osoby závislé.<sup>102</sup> V případě konopí a jeho derivátů se bere v úvahu pouze jejich čistá váha bez ohledu na koncentraci THC. Toto vymezení lze právem považovat za značně nespravedlivé kvůli velmi rozdílným koncentracím obsaženým v listech marihuany počínaje, hašišem a hašišovým olejem konče. Zvolené řešení nicméně ukončilo právní nejistotu tvořenou předchozí judikaturou, avšak zavedlo při posuzování většího rozsahu čistě objektivní kritérium, které nechává minimální možnost pro omyl subjektu. V případě nejčtetnějších drog jako metamfetaminu se jedná o množství více než 30 g, heroínu od 300 g, kokainu od 500 g, hašiše od 2,5 kg a marihuany od 10 kg.

Druhou skupinu kvalifikovaných skutkových podstat, která uvedená jednání trestá zvýšením trestní sazby o jeden nebo dva stupně, dle úvahy soudu, nalezneme upravenou v čl. 370. Ten stanovuje, že „Bude uložen trest vyšší o jeden nebo dva stupně oproti sazbě uvedené v článku 368 pokud: 1. Bude ke spáchání těchto trestných činů využito nezletilých do 18 let nebo psychicky postižených. 2. Jedná se

---

<sup>102</sup> Acuerdo del Pleno no Jurisdiccional del TS, Sala 2ª, de lo Penal, de 19 de Octubre de 2001.

*o vedoucí, správce či zástupce organizací, na které odkazuje okolnost bodu 2 odstavce 1 článku 369. 3. Jednání popsaná v článku 368 byla ve značném rozsahu. Za značný rozsah se považují případy, ve kterých množství látek podle článku 368 významně překročila množství považované za větší rozsah nebo bylo využito lodí, člunů nebo vzdušných plavidel jako zvláštních dopravních prostředků nebo taková jednání byla dokončena předstíráním transakcí mezinárodního obchodu nebo se jedná o mezinárodní síť určené k tomuto druhu aktivit nebo pokud se jedná o tři nebo více okolností podle článku 369.1. V případě bodů 2. a 3. se uloží pachatelům navíc peněžité trest ve výši trojnásobku hodnoty drogy, která byla předmětem trestného činu.“*

Toto ustanovení postihuje tři nejzávažnější formy drogových trestných činů. Zaprvé tedy využití nezletilého mladšího 18 let nebo mentálně postižené osoby ke spáchání těchto deliktů, a to ať už si jsou vědomy svého jednání či nikoliv. Zadruhé účast jako vedoucí, správce či zástupce organizace podle čl. 369.1. Chybou španělského zákonodárce při zavedení speciální úpravy pro organizované zločinecké skupiny a právnické osoby v čl. 369 bis reformou z roku 2010 však termín „*další organizované aktivity*“ pozbyl svého gramatického i systémového smyslu. Nezůstává proto zcela jasné, proč zrovna status vedoucího, správce či zástupce organizace, která nemusí být ani zločinecká ani se zaměřovat na páčání drogové trestné činnosti, získal tento přitěžující charakter.<sup>103</sup> Poslední třetí formu pak tvoří jednání podle čl. 368 ve značném rozsahu (*extrema gravedad*). Ten je částečně vymezen převzetím části starší soudní judikatury v samotném čl. 370 CP.

Jednání ve značném rozsahu jsou tedy případy, kdy množství látek podle čl. 368 CP významně přesahuje množství označované jako větší rozsah (*notoria importancia*), případy ve kterých bylo jako dopravních prostředků užito mořských či vzdušných plavidel, jednání byla zakrývána jako mezinárodní obchodní činnost mezi společnostmi, byla páčána mezinárodní sítí zaměřenou na páčání drogové trestné činnosti nebo jednání naplňuje tři a více znaků kvalifikovaných skutkových podstat podle čl. 369.1. Nejvyšší soud svým stanoviskem určil jako množství naplňující znak značného rozsahu takové, které tisícinásobně přesahuje množství většího rozsahu.<sup>104</sup> Reforma z roku 2010 rozšířila dopravní prostředky užití při těchto kvalifikovaných jednáních na moři rovněž o malé lodě, jako čluny a veslice,

<sup>103</sup> MUÑOZ CONDE, Francisco, op. cit., str. 560.

<sup>104</sup> Acuerdo del Pleno no Jurisdiccional del TS, Sala 2ª, de lo Penal, de 25 de noviembre de 2008.

i přes rozpor s dosavadní judikaturou i výše citovaným stanoviskem Nejvyššího soudu, které z pojmu mořských plavidel výslovně vyjmul některé typy rychlých motorových člunů. Pro jednání v rámci organizace a ve značném rozsahu čl. 370 ukládá peněžitý trest až ve výši trojnásobku hodnoty obchodované drogy.

Pachatelem tr. činů podle čl. 368 a 369 mohou být jak osoby fyzické, včetně *de iure* či *de facto* správců a zástupců právnických osob skrze čl. 31, tak díky významné novele z roku 2010 i přímo právnické osoby. Prostřednictvím vloženého čl. 369 bis jsou tak postihovány případy, kdy pachatel náleží k organizované zločinecké skupině či právnické osobě jako pachatelé drogových deliktů. Čl. 369 bis stanovuje, že *„Pokud jednání popsaná v článku 368 byla zrealizována těmi, kteří náleží k zločinecké organizaci, budou uloženy tresty odnětí svobody od devíti do dvanácti let a peněžitý trest ve výši čtyřnásobku hodnoty drogy, pokud se jedná o látky a produkty, které způsobují těžkou újmu na zdraví a tresty odnětí svobody od čtyř let a šesti měsíců do deseti let a stejným peněžitým trestem v ostatních případech. Vedoucím, správcům či zástupcům organizací se uloží tresty vyšší o jeden stupeň oproti uvedeným v odstavci prvním. Pokud v souladu s článkem 31 bis bude za trestné činy uvedené v předchozích dvou člancích zodpovědnou právnická osoba, budou uloženy následující tresty: a) Peněžitý trest od dvou do pěti let, nebo trojnásobku až pětinasobku hodnoty drogy, pokud výsledná částka bude vyšší, jestliže čin spáchaný fyzickou osobou předpokládá trest odnětí svobody na více než pět let. b) Peněžitý trest od jednoho do tří let nebo dvojnásobku až čtyřnásobku hodnoty drogy, pokud výsledná částka bude vyšší, jestliže čin spáchaný fyzickou osobou předpokládá trest odnětí svobody na více než dvě léta neobsažený v předchozí větě. V souladu s pravidly obsaženými v článku 66 bis, soudci a tribunály mohou zároveň uložit tresty vyjádřené v písmenech b) a g) odstavce 7 článku 33.“*

Španělský zákonodárce vnímá tato jednání jako zvlášť nebezpečná a tomu odpovídá i jejich poměrně excesivní trestní sazba, zvláště výrazná v případech měkkých drog. Ta začíná na trestní sazbě za jednání v základní skutkové podstatě, avšak připouští použití kvalifikovaných jednání vyjádřených v čl. 369 jako přitěžujících okolností, umožňující tak uložení trestu ve své horní polovině. Obecně CP rozlišuje zločinecké organizace na organizovanou zločineckou skupinu s pyramidovou organizační strukturou, zločineckou skupinu prostou a trestně odpovědnou právnickou osobu, formálně založenou podle obchodněprávních

předpisů.<sup>105</sup> Jako problematická se zde jeví však samotná definice organizované zločinecké skupiny. Účast pachatele na takovéto skupině totiž vylučuje použití polehčující okolnosti podle čl. 368 a může vést k nepřiměřené tvrdosti zákona v případech nepatrného významu či nepříznivých osobních poměrů pachatele.

Muñoz Conde k tomu uvádí hypotetický příklad skupiny nezaměstnaných, kteří se zúčastní vykládky pašovaného hašiše na pláži. Za toto jednání jim poté hrozí trest odnětí svobody do 10 let a příslušný peněžitý trest, zatímco vedoucímu, správci či zástupci takovéto zločinecké organizace trest nejvýše do 15 let odnětí svobody. Nemluvě o samotné problematické identifikaci takovýchto osob v rámci skupiny. Na tento stav paradoxně může do budoucna reagovat soudní judikatura nechutí aplikovat toto ustanovení v případech nejasné organizace v rámci skupiny, popř. souběhu s trestným činem účasti na organizované zločinecké skupině.

#### **3.4. Obchod s prekursory podle čl. 371 CP**

Čl. 371 představuje předčasně dokonaný tr. čin trestající jednání naukou souhrnně označovaná jako obchod s prekursory. Konkrétně se jedná o přechovávání, výrobu a obchod se zařízeními, materiály a látkami použitelnými k výrobě drog.<sup>106</sup> Postihování obchodu s prekursory, ke kterému se Španělsko zavázalo jako smluvní strana Úmluvy proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988, probíhá na základě čl. 371 CP, který stanovuje, že *„Kdo vyrobí, přepraví, distribuuje, obchoduje nebo má v držení zařízení, materiály nebo látky uvedené v tabulce I a tabulce II Úmluvy OSN, sjednané ve Vídni dne 20. prosince 1988, proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami a jiné produkty přidané do této úmluvy, nebo obsažené v dalších budoucích dohodách stejné povahy ratifikovaných Španělskem, s vědomím, že se budou používat při nedovoleném pěstování, produkci nebo výrobě toxických drog, omamných nebo psychotropních látek nebo za tímto účelem, bude potrestán odnětím svobody na tři až šest let a pokutou ve výši trojnásobku hodnoty zboží nebo zařízení.“*

Zařízeními a materiály jsou váhy, mincíře, destilační přístroje, malé lisy, kávové mlýnky se zbytky drog, plastové sáčky a jakékoliv jiné věci a produkty užitě k výrobě, úpravě, smíchání či rozdělení drog, stejně jako semínka určená

---

<sup>105</sup> LAMARCA PÉREZ, Carmen, op. cit., str. 735.

<sup>106</sup> LAMARCA PÉREZ, Carmen, op. cit., str. 749.

k pěstování.<sup>107</sup> Jelikož samotná výroba ani držení látek vyjmenovaných v tabulkách 1 a 2 přílohy Úmluvy proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami 1988 není trestné, je hlavním předpokladem trestnosti pachatelův úmysl použít tyto látky k výrobě toxické drogy. Čl. 371.2 představuje kvalifikovanou skutkovou podstatu v případech, kdy pachatelé náleží k organizaci věnující se činnostem popsaným v odst. 1, či se jedná o vedoucí, správce či zástupce takových organizací.

### 3.5. Společná ustanovení k drogovým deliktům

Společná ustanovení vztahující se k drogovým deliktům nalezneme v čl. 372 až 378 CP. Čl. 372 se vztahuje k trestání speciálního subjektu kvalifikované skutkové podstaty vyjádřené v čl. 369 bodě prvním. Věta druhá zde konkretizuje pojem lékař jako lékaře, psychology, osoby se zdravotnickým akademickým titulem, veterináře, farmaceuty a jejich zaměstnance. Tyto osoby společně s podnikateli, zprostředkovateli ve finančním sektoru, úředními osobami, sociálními pracovníky, učiteli a vychovateli jsou trestáni navíc trestem zbavení právní způsobilosti k zaměstnání nebo veřejné funkci (*inhabilitación especial para empleo o cargo público*). Pokud byla jednání spáchána jménem úřadu nebo jejich zástupcem, bude uložen trest absolutního zbavení právní způsobilosti (*inhabilitación absoluta*), který s sebou nese ztrátu všech vyznamenání, zaměstnání a veřejných funkcí (včetně volitelných) spolu s nezpůsobilostí jejich nabytí po dobu výkonu trestu.

Čl. 373 upravuje trestnost přípravy ve formě spolčení (*conspiración*), podněcování (*provocación*) a návodu (*proposición*). Příprava u drogových deliktů je podle tohoto ustanovení postihována trestní sazbou za příslušný trestný čin sníženou o jeden nebo dva stupně dle úvahy soudu. Příprava je trestná u všech forem drogových deliktů. Jednou z forem podněcování je podle čl. 18.1 CP i schvalování skrze přímé nabádání k trestnému činu (*apología*).

Čl. 374 změněný reformou z roku 2015 dále upravuje použití institutu propadnutí věcí užitých nebo získaných v souvislosti se spácháním drogových deliktů. Čl. 375 se vztahuje k uznávání cizích soudních rozhodnutí jako předpokladu k použití přitěžující okolnosti za opakovaně spáchaný trestný čin. Tato tzv. mezinárodní recidiva má ve španělském právu dlouhou tradici a kromě

---

<sup>107</sup> LAMARCA PÉREZ, Carmen, op. cit., str. 750.

drogových deliktů se zahraniční odsuzující rozsudky pro tr. činy podobného charakteru uznávají i v případě tr. činů proti měně (čl. 388) a prostituce (čl. 190).<sup>108</sup> Nepoužitelnými však jsou soudní rozhodnutí, u nichž proběhl výmaz z rejstříku trestů, popř. by mohl být proveden v souladu se španělským právem.

Čl. 376 umožňuje soudci či tribunálu snížení trestu o jeden nebo dva stupně v případě pachatelova upuštění od dalšího jednání a aktivní spolupráce s úřady směřující k překažení trestného činu a získání důkazních prostředků pro identifikaci či polapení ostatních pachatelů nebo překažení činnosti nebo rozvoje organizací a spolků, se kterými spolupracoval. Stejného snížení trestu se mohou dovolat také pachatelé drogově závislí, kteří doloží, že se již s úspěchem podrobili odvykací léčbě. Množství drogy však v tomto případě nesmí překročit hranici většího rozsahu. Dalším společným ustanovením je speciální pravidlo pro určení peněžitého trestu obsažené v čl. 377. Po aplikaci obecného pravidla ukládání peněžitých trestů, obsaženého v čl. 52, se pro přesné určení trestu použije konečná ekonomická hodnota produktu, popř. hodnota získané či přislíbené odměny nebo zisku. V případě drogových deliktů tak ukládaný peněžitý trest slouží spíše jako zabavení neoprávněně získaných peněžních výhod. Pro španělské tr. právo je systém proporčních peněžitých trestů spíše výjimečný, je uplatňován ještě např. v případech úplatkářství podle čl. 419 an. Vzhledem k možnému použití institutu propadnutí věci podle čl. 374 však vzniká otázka, zda se oba instituty mohou použít současně na identický předmět. Ačkoliv je takováto aplikace teoreticky přípustná, Muñoz Conde se domnívá, že by v tomto případě došlo k porušení principu *ne bis in idem* a vzniku situace blízké propadnutí majetku.<sup>109</sup>

Konečně čl. 378 stanovuje pořadí uspokojení soukromoprávních pohledávek vzniklých spácháním drogových trestných činů. Na toto ustanovení navazuje zákon, kterým se upravuje Fond věcí propadlých pro neoprávněný obchod s drogami a další související trestné činy (*Fondo de Bienes Decomisados por Tráfico Ilícito de Drogas y Otros Delitos Relacionados*).<sup>110</sup> Zákonomárci se tak snaží zajistit náhradu škody vzniklé obětem, ale i státu zejména v případech nákladného vyšetřování či tzv. makroprocesů velkého rozsahu.<sup>111</sup> Takto určená plnění pak mají přednost i před

---

<sup>108</sup> MUÑOZ CONDE, Francisco, op. cit., str. 562.

<sup>109</sup> MUÑOZ CONDE, Francisco, op. cit., str. 563.

<sup>110</sup> Ley 17/2003, de 29 de mayo, por la que se regula el Fondo de bienes decomisados por tráfico ilícito de drogas y otros delitos relacionados.

<sup>111</sup> MUÑOZ CONDE, Francisco, op. cit., str. 563.



uloženým peněžitým trestem a soudními poplatky. Povinná plnění tedy v následujícím pořadí slouží nejprve k náhradě způsobené škody či újmy na zdraví, náhradě výdajů státu v daném případě, splacení peněžitého trestu, náhradě výdajů vzniklých soukromému žalobci (pokud tak ukládá rozsudek) a ostatních soudních poplatků, vč. nákladů na obhajobu obviněného.

#### 4. Srovnání obou úprav

Obě srovnávané úpravy vycházejí ze stejného mezinárodněprávního základu, navíc umocněného ještě společnou unijní úpravou. Můžeme proto tvrdit, že pojmy drogových tr. činů v České republice i Španělském království se v zásadních otázkách kryjí. I přesto v nich však nalezneme mnoho rozdílností. Zatímco TZ ve své zvláštní části rozlišuje celkem pět drogových tr. činů (nedovolená výroba a jiné nakládání, přechovávání, nedovolené pěstování, výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě a šíření toxikomanie), CP v zásadě tr. činy dva (obchod s drogami a obchod s prekursory), souhrnně však označované jako tr. čin obchodování s drogami. I přes srovnatelně obsáhlou obecnou část obou kodexů, obsahují navíc ustanovení o tr. činu obchodování s drogami úpravu i mnoha dalších institutů jako např. použití institutu propadnutí věci, úpravu mezinárodní recidivy či speciální úpravu snížení trestu.

První významnou odlišností je již samotný zájem chráněný srovnávanou úpravou. Španělská úprava ho označuje jako veřejné zdraví, zatímco česká jako zájem na ochraně společnosti před možným ohrožením vyplývajícím z neodborného a nekontrolovaného nakládání s určitými zákonem definovanými látkami a rovněž tak zájem na ochraně společnosti před ohrožením plynoucím ze zneužívání těchto látek a s tím související zájem na udržení zdravého sociálního prostředí ve společnosti a ochraně před kriminalitou s drogami spojenou. Obě úpravy shodně považují drogové delikty za tr. činy ohrožovací a trestají pěstování, výrobu, přechovávání a obchodování s drogami, výrobu a nakládání s prekursory nebo předměty určenými k výrobě a podporu a podněcování zneužívání drog. Dovoz, vývoz a průvoz drog, prekursorů a předmětů určených k nedovolené výrobě je však ve Španělsku postihován nikoliv podle trestněprávní úpravy, nýbrž podle celních předpisů. Zcela odlišně se pak španělské trestní právo staví k otázce trestnosti jednání přechovávání a výroby drog pro vlastní potřebu, která trestná nejsou. Prostá držba drogy za účelem vlastní potřeby, včetně případů jejího pořízení více osobami za účelem sdíleného a bezprostředního užití, bez úmyslu jejího dalšího prodeje tak nenaplnuje znaky skutkové podstaty tr. činu obchodování s drogami. Shodně tak španělská judikatura neshledává jako trestné ani darování zanedbatelné dávky osobě trpící abstinenci příznaky a darování mezi závislými osobami příbuznými. I u držení prekursorů je hlavním předpokladem trestnosti pachatelův úmysl použít tyto látky k nedovolené výrobě.

V zásadě podobnými kritérii se oba Nejvyšší soudy řídí při stanovení orientačních hranic u „množství většího než malého“ u tr. činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 TZ a množství ještě určeného k vlastní spotřebě uživatele ve smyslu španělské judikatury. Český nejvyšší soud toto množství ve svém stanovisku stanovuje jako sedminásobek průměrné denní dávky u OPL, které mají léčebné využití a jako týdenní dávka u těch ostatních. Pro srovnání u nejběžnějších drog se jedná o více než 10 g sušiny u marihuany, 2 g u amfetaminu, 4 tablety či 0,4 g u extáze (MDMA), 1 g u kokainu a 1,5 g u pervitinu a heroinu. Španělský nejvyšší soud naproti tomu ve své judikatuře pravidelně vnímá jako toto orientační vodítko pětidenní průměrnou dávku, resp. 100 g marihuany, 0,9 g amfetaminu, 1,440 g extáze (MDMA), 7,5 g kokainu a 3 g u heroinu. Můžeme tedy konstatovat, že obecně v otázce trestního postihu přechovávání drog je španělské trestní právo mnohem benevolentnější. Zvláště je to patrné v případě marihuany. Český způsob stanovení těchto orientačních hodnot prostřednictvím sjednocujícího stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu lze jistě ocenit za jeho přínos k právní jistotě ohledně prosté držby drog. Budí však otázku, zda takovýto způsob nenabádá orgány činné v trestním řízení k jistému ulehčení si pozice při činění závěru o naplnění uvedeného znaku skutkové podstaty rezignací na prokázání, zda šlo o prvokonzumenta, či uživatele těchto látek v pokročilém stadiu závislosti, a jiných skutečností ovlivňující míru ohrožení života nebo zdraví uživatele, které jsou při této úvaze neméně podstatné.

Jedním z dalších problémů, se kterým se potýkají obě úpravy, je značné rozšíření nedovoleného chování a zároveň vytvoření tzv. drogového cyklu (*ciclo de la droga*). Jedná se o důsledek postihování i jednání pouze podobných pěstování, výrobě či obchodování s drogami. Pod tímto pojmem se skrývá tendence k všeobjímajícímu zásahu, tedy k trestání jakéhokoliv chování, které zakládá přispění, byť minimální, ke konzumaci drog.<sup>112</sup> Výsledkem tohoto rozšiřujícího pojetí je pak posuzování takovýchto jednání jako dokonáných tr. činů či jako pachatelství, ačkoliv ve svém základu by se jednalo o činy nedokonané, akty přípravy či formy účastenství. Problémem z tohoto pojetí přímo plynoucím je pak nejasná hranice mezi trestněprávně irelevantním a již postihovaným trestným jednáním ve stádiích velmi vzdálených od prostého ohrožení zákonem chráněného

---

<sup>112</sup> MUÑOZ CONDE, Francisco, op. cit., str. 552.

zájmu. Problematictější ještě o to více v případech použití prostředků s diskutabilní legalitou jako agentů provokatérů, infiltrovaných policistů či odposlechů, které jsou právě při této trestné činnosti uplatňovány velmi často.<sup>113</sup> To s sebou může nést naopak paradoxní kriminogenní efekt.

Zásadní rozdíl nalezneme u definice zakázaných návykových látek a jejich prekursorů. Španělský trestní zákoník definuje prekursory skrze výslovný odkaz na přílohy Úmluvy proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988 a OPL právní řád definuje rovněž odkazy na mezinárodní smlouvy. Na druhou stranu český trestní zákoník definuje OPL odkazem na ZoNL, který poté opět odkazuje na přílohy nařízení vlády o seznamech návykových látek. Jaké látky jsou ve vztahu k drogovým deliktům prekursory, nám pak stanovuje přímo použitelný předpis Evropské unie, resp. nařízení o prekursorech drog. Pro účely nedovoleného pěstování podle § 285 pak společné ustanovení odkazuje pro stanovení rostlin a hub obsahujících OPL a jejich množství více než malého na nařízení vlády č. 455/2009 Sb.

Hlavním problémem, který s sebou definování drog skrze podzákonné předpisy nese, je možný rozpor se zásadou *nullum crimen sine lege*. Vzpomeňme, že právě tento rozpor byl hlavním důvodem, proč Ústavní soud svým nálezem sp. zn. Pl. ÚS 13/12, ze dne 23. 7. 2013 (publikovaným pod č. 259/2013 Sb.), zrušil zmocňovací ustanovení § 289 odst. 2 TZ a část nařízení vlády č. 467/2009 Sb., určující větší než malé množství OPL, vydaného na jeho základě. Hlavní rozpor shledal zejména v tom, že znak skutkové podstaty „větší než malé množství“ OPL byl definován v podzákonném právním předpise, aniž by jej TZ vymezoval alespoň v obecných rysech. Zůstává proto otázkou, zda by takovým testem ústavnosti prošla i ostatní zmocňovací ustanovení § 289, zvláště poté, co byly seznamy OPL zákonem č. 273/2013 Sb. přesunuty ze zákona o návykových látkách do nového nařízení vlády č. 463/2013 Sb. § 289 odst. 1 TZ totiž výslovně hovoří o zákonu, který má stanovit, co se považuje za OPL, tedy tento znak skutkové podstaty vymezit alespoň v obecných rysech. Lze se navíc důvodně domnívat, že by argumenty Ústavního soudu mohly být stejně dobře uplatněny i pro zrušení § 289 odst. 3 TZ a navazujícího nařízení vlády č. 455/2009 Sb., jež stanovuje znaky skutkové podstaty „rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku“ a „větší než malé množství“

---

<sup>113</sup> MUÑOZ CONDE, Francisco, op. cit., str. 552.

takovýchto rostlin a hub pro účely § 285.<sup>114</sup> Z těchto důvodů považuji současný stav definování drog po výše citovaném judikátu Ústavního soudu za nevyhovující. Definice skrze podzákoné předpisy je nešťastně zvolená a do budoucna těžko udržitelná. Jeho nespornou výhodou je však možnost pružné reakce na nově objevené či zneužívané látky. Vhodnou inspirací pro národního zákonodárce by proto v tomto směru mohlo být právě španělské pojetí definice skrze odkazy na přílohy mezinárodních smluv. I španělský zákonodárce se však musel vypořádat s problémem včasného postihu látek ještě nezařazených v přílohách mezinárodních úmluv.

Obdobně jako český zákonodárce v případě přechování drogy podle § 284 TZ rozlišuje při ukládání trestů mezi tzv. drogami tvrdými a měkkými a pro účely nedovoleného pěstování podle § 285 mezi konopím a ostatními rostlinami a houbami obsahujícími OPL, i ten španělský v čl. 368 CP rozlišuje mezi nebezpečností druhu drogy pro zdraví uživatele na látky, které způsobují těžkou újmu na zdraví a na ty ostatní. Kromě konopí a jeho derivátů však španělská judikatura za tzv. měkké drogy považuje kromě konopí a jeho derivátů včetně hašiše navíc látky tvořící základy některých léčiv. Podstatným rozdílem však zůstává, že tak činí obecně pro veškerá trestná jednání včetně výroby, prodeje či jednání, u nás považovaná za šíření toxikomanie. Koneckonců trestnost výroby a přechovávání pro vlastní potřebu ani nezná. Takovéto pojetí osobně považuji za logičtější a více odpovídající principu rovnosti. Český trestní zákoník totiž nerozlišuje mezi výrobcí a distributory měkkých a tvrdých drog, ani šířiteli drogové kultury. Domnívám se, že pokud již zákonodárce uznává, že určité zakázané látky v případě své výroby či přechovávání pro vlastní potřebu uživatele představují méně podstatné ohrožení zákonem chráněného zájmu, je vůči osobám s nimi nakládajícími ke „komerčním“ účelům nespravedlivé toto rozdělení popírat.

Naprosto zásadním rozdílem obou úprav však zůstává vynětí přechovávání a výroby drog pro vlastní potřebu z trestných jednání a možnost uplatnění principu bezvýznamnosti podle španělského práva. Centrem argumentace španělské judikatury u tohoto pojetí je absence materiální protiprávnosti, resp. chybějící reálné ohrožení zákonem chráněného zájmu. Bereme-li v potaz, že uživatel drog je velmi

---

<sup>114</sup> K tomu např. ZEMAN, Petr, Michaela ŠTEFUNKOVÁ a Ivana TRÁVNÍČKOVÁ. Co přinesl trestní zákoník v oblasti postihu drogové kriminality?. *Trestněprávní revue*. C. H. Beck, 2017, (1), 12-16. ISSN 1213-5313.

často i „malým dealerem“, jelikož pouze tímto způsobem si může látku obstarat, vede čistě represivní přístup v otázce drogové kriminality k trestání osob, které by spíše potřebovaly lékařskou péči. Nejedná se přitom o nikterak nový institut, nýbrž o ustálenou judikaturu španělského Nejvyššího soudu od roku 1975. Připomeňme rovněž, že ani v České republice nemá postihování přechovávání drog pro vlastní potřebu nikterak rozsáhlou tradici. Jako takové bylo zavedeno až od roku 1999. Španělská judikatura rovněž vymezuje případy, kdy pěstování a přechovávání drogy pro vlastní potřebu držitele či sdílené užití, darování zanedbatelné dávky osobě trpící abstinenčními příznaky a darování mezi závislými osobami příbuznými neohrožují zákonem chráněný zájem a nenaplnují tak skutkovou podstatu tr. činu obchodování s drogami. Na základě tohoto pojetí začaly v posledních letech vznikat i tzv. cannabis social clubby, tedy spolky uživatelů zakládané za účelem pěstování konopí a pozdějšího rozdělení a užívání produktů mezi své členy, které za určitých předpokladů rovněž nemusí naplňovat skutkovou podstatu drogových deliktů podle španělského práva. V této otázce však v současnosti není argumentace španělského Nejvyššího soudu plně dostačující. Ačkoliv nastavila u jednání těchto spolků jisté určitější hranice jejich fungování, povede ve svém důsledku znovu k právní nejistotě zejména v otázkách ohledně povoleného počtu členů a efektivní kontroly s nakládanou drogou. De lege ferenda by proto bylo vhodné upravit tato jednání jak v CP, tak v občanskoprávních a správních předpisech.

Při srovnání trestnosti přípravy u drogových deliktů zjišťujeme, že český trestní zákoník postihuje pouze přípravu k tr. činu nedovolené výroby a jiného nakládání podle § 283, zatímco španělský trestní zákoník postihuje přípravu u všech forem tr. činu obchodování s drogami. Osobně se domnívám, že takovéto široké postihování přípravy není na místě a např. u skutků bagatelních rozměrů může vést k nežádoucí kriminalizaci jednání, která ani zdaleka neohrožují právem chráněný zájem. Aplikace principu bezvýznamnosti a posouzení materiální protiprávnosti španělskými soudy u těchto jednání by pak byla zcela na místě. Pachatelem drogových tr. činů může být v rámci obou úprav, jak trestně odpovědná fyzická osoba, tak osoba právnická. V rámci české úpravy může právnická osoba spáchat všechny drogové delikty. Španělská úprava připouští přímou trestní odpovědnost právnických osob pouze u tr. činu obchodu s drogami podle čl. 368 CP a jeho kvalifikované skutkové podstaty v čl. 369, ponechává tak stranou tr. čin obchodu s prekursory podle čl. 371. Takovéto selektivní pojetí lze jistě oprávněně označit

za nevhodné. Vždyť právě v otázce obchodu s prekursory se můžeme velmi často setkat s pachateli organizovanými v rámci právnické osoby. O to nebezpečnějšími v případě mezinárodního obchodu s prekursory, kdy je efektivní postižení těchto právnických osob bezesporu zapotřebí.

Jednání v základní skutkové podstatě tr. činu obchodu s drogami jsou podle čl. 368 CP trestány v případě látek, které způsobují těžkou újmu na zdraví, složeným trestem odnětí svobody od tří do šesti let a peněžitým trestem ve výši trojnásobku hodnoty drogy, která byla předmětem trestného činu a trestem odnětí svobody na jeden až tři roky a peněžitým trestem ve výši dvojnásobku hodnoty drogy v případě ostatních látek, resp. tzv. měkkých drog. Za tr. čin obchodu s prekursory pak v základní skutkové podstatě hrozí pachateli postih stejný jako v případě tr. činu podle čl. 368 v případě tzv. tvrdých drog. V rámci české úpravy jsou tresty ukládanými za jednání v základní skutkové podstatě trest odnětí svobody na jeden až pět let nebo peněžitý trest za nedovolenou výrobu a jiné nakládání podle § 283 TZ, trest odnětí svobody až na pět let, peněžitý trest, zákaz činnosti nebo propadnutí věci za výrobu a držení předmětu k nedovolené výrobě podle § 286 a trest odnětí svobody až na tři léta nebo zákaz činnosti za šíření toxikomanie podle § 287. V případě jednání pro svou vlastní potřebu jsou již ukládané tresty diferenciovány podle předmětné látky. Konkrétně za přechovávání podle § 284 tresty odnětí svobody až na jeden rok u konopí a jeho derivátů. Trest odnětí svobody až na dvě léta u ostatních OPL nebo v obou případech navíc zákaz činnosti nebo propadnutí věci. Za nedovolené pěstování podle § 285 pak dále trest odnětí svobody až na šest měsíců u konopí a odnětím svobody až na jeden rok u ostatních rostlin a hub, včetně peněžitého trestu nebo propadnutí věci v obou případech. Můžeme tedy uzavřít, že v otázce přisnosti trestů ukládaných za drogové delikty v základních skutkových podstatách se obě úpravy nijak excesivně neliší. V rámci španělské úpravy však při ukládání trestů sehrává významnou roli druh předmětné látky, který u těchto jednání zůstává české právní úpravě cizí. Jakkoliv je potírání obchodu, jiného nakládání s drogami a prevence šíření toxikomanie zřejmě nejvýznamnějším cílem úpravy, domnívám se, že i v této otázce by měl český trestní zákoník *de lege ferenda* explicitně rozlišovat podle stejných hledisek, tak jak to činí u přechovávání a nedovoleného pěstování pro vlastní potřebu. Měli bychom jinak nahlížet na společenskou nebezpečnost například svádění k užívání pervitinu či heroínu než k užívání konopí apod., a tomu přizpůsobit i ukládané trestní sankce.

Při obecném srovnání kvalifikovaných skutkových podstat u jednání oboustranně trestných v obou státech zjistíme, že oba trestní zákoníky shodně považují za zvláště nebezpečná jednání organizovaná a mezinárodní, nakládající s větším či značným množstvím drogy a směřující vůči dítěti mladšímu osmnácti let. Česká úprava u trestného činu podle § 283 navíc jako jednání v kvalifikované skutkové podstatě rozeznává zvláště nebezpečnou recidivu a úmysl získat prospěch značný či velkého rozsahu. V případě trestného činu šíření toxikomanie podle § 287 ještě navíc spáchání prostřednictvím tisku, filmu, rozhlasu, televize, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem. Naproti tomu španělský zákonodárce tato jednání ponechává stranou typizace ve skutkové podstatě trestného činu, avšak v ní rozeznává zvláště navíc postavení subjektu (orgán státní moci, státní úředník, lékař, sociální pracovník, učitel či vychovatel, jednající při výkonu své funkce), místo spáchání (zařízení přístupná veřejnosti skrze jejich zodpovědné osoby nebo zaměstnance či veřejná, vojenská, lékařská, školní nebo vězeňská zařízení a jejich okolí), jednání směřující vůči mentálně postiženým, osobám podstupujícím léčbu závislosti nebo rehabilitaci, pozměnění látky za účelem zvýšení její škodlivosti, spáchání za použití násilí či vystavení nebo použití zbraně, využití dětí mladších 18 let a mentálně postižených jako živého nástroje a použití lodí, letadel nebo falešných tržních operací.

Můžeme tedy shrnout, že španělská úprava drogových trestných činů je v případě typizace trestných jednání v kvalifikovaných skutkových podstatách více kazuistická. Pokud u španělské úpravy při ukládání trestů v základní skutkové podstatě sehrává významný rozlišující faktor nebezpečnost předmětné návykové látky, v případě jednání v rámci kvalifikovaných skutkových podstat je tento rozdíl ještě daleko více markantní. Vezměme si kupříkladu jednání pachatele, který pro účely následného prodeje přechovává více než 10 kg sušiny konopí. V rámci českého trestního zákoníku mu za takovéto jednání podle § 283 odst. 3 písm. c) hrozí trest odnětí svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutí majetku. V případě shodného jednání podle čl. 369 Código Penal pak hrozí pachateli peněžitý trest ve výši čtyřnásobku hodnoty drogy a trest odnětí svobody zvýšený o jeden stupeň, tedy od tří let a jednoho dne do čtyř let a šesti měsíců. V případě látky způsobující těžkou újmu na zdraví, např. 1 kg heroinu, by však již takovéto jednání bylo stíháno trestem odnětí svobody od šesti let a jednoho dne do devíti let. Stále by však nebyl naplněn kvalifikační znak množství značného rozsahu ve smyslu čl. 370, podmiňující zvýšení



trestní sazby o jeden až dva stupně, a tedy umožňující uložit trest odnětí svobody od devíti let a jednoho dne do třinácti let a šesti měsíců. Ten by dle španělské judikatury byl naplněn až od 10.000 kg sušiny marihuany či 750 kg kokainu v daném příkladu. Jedná se tedy o značně benevolentněji stanovený rozsah, než je tomu v případě naplnění znaku velkého rozsahu podle české judikatury, kdy postačuje 10 kg marihuany a 1 kg kokainu.

Můžeme tedy zobecnit, že v otázce kvalifikovaných jednání je česká úprava poměrně přísnější v otázce naplnění kvantitativních znaků i ukládaných trestů, avšak na rozdíl od té španělské ponechává stranou zejména znaky speciálních subjektů a míst a způsobů spáchání těchto trestných činů. Za ne zcela nezajímavou inspiraci pro možnou budoucí úpravu považuji zvláštní ochranu, kterou španělský zákonodárce poskytuje vojenským, lékařským, školním nebo vězeňským zařízením. Zneužívání návykových látek v rámci těchto objektů, zejména pak na půdě škol nebo během výkonu trestu odnětí svobody, jsou jevy nesporně vysoce společensky nebezpečné a dle mého názoru by na ně mělo být pamatováno i přísnějším trestním postihem.

#### **4.1. Úprava drogových trestných činů de lege ferenda v českém právu**

V souvislosti s v úvodu vytyčenými komparačními cíli nám z předloženého srovnání vzešla některá východiska de lege ferenda, která jsou aplikovatelná i v českém právním prostředí, zejména v otázce nápravy současného nevyhovujícího stavu definování zakázaných látek skrze podzákonné předpisy. Ve světle nálezu Ústavního soud sp. zn. Pl. ÚS 13/12 se jeví jako prozíravé upravit znění společného ustanovení § 289 TZ tak, aby definice rostlin a hub obsahujících OPL a jedů byla stejně jako u OPL, přípravků obsahujících OPL a prekursorů svěřena zákonu. Z ustanovení § 289 odst. 3 by dále mělo být vypuštěno zmocnění vlády ke stanovení většího než malého množství rostlin nebo hub ve smyslu § 285 a tento výklad by měl být přenechán judikatuře, tak jako v případě OPL. Jelikož Ústavní soud rozhoduje pouze na základě návrhu na zahájení řízení (viz. čl. 88 odst. 1 Ústavy a zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu) a k projednání této otázky zatím nedošlo, podařilo by se tím zamezit případnému hrozícímu zásahu Ústavního soudu, který se v případě podání návrhu na přezkoumání ústavnosti těchto ustanovení pro trestněprávní účely jeví i v souvislosti s tzv. novými psychoaktivními látkami jako pravděpodobný.

V minulosti se již několik autorů z řad odborné veřejnosti pokoušelo poskytnout své návrhy nové legislativní definice OPL v ČR. Například Mravčík a kol. z Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti navrhuje definovat OPL v ZoNL „jako přírodní nebo syntetickou psychoaktivní látku, u níž existuje veřejný zájem na kontrole zacházení s ní z důvodu negativních zdravotních a/nebo sociálních dopadů na jednotlivce a společnost“ a současně vymezit postup posuzování látek před jejich zařazením do přílohy nařízení vlády.<sup>115</sup> Osobně se však domnívám, že takovýto způsob úpravy je přinejmenším polovičatý a neřeší samotnou podstatu problému. Ohnisko argumentace citovaného nálezu Ústavního soudu spočívalo na předpokladu, že vymezení trestného činu je svěřeno pouze zákonu, k jehož vydání je kompetentní výhradně parlament, nikoliv moc výkonná, a proto by byla úprava nařízením vlády akceptovatelná pouze, pokud by konkretizovala zákonná ustanovení upravující danou problematiku alespoň v základních rysech. Příliš obecná zákonná definice za použití neurčitých pojmů jako „veřejný zájem“, odkazující zřejmě na zákonem chráněný zájem ve smyslu české trestněprávní nauky, by však vládě stále nestanovila žádné bližší mantinely. Podle mého názoru však při hledání ideální zákonné definice OPL není potřeba vymýšlet žádná originální řešení, ale postačí následovat dikci mezinárodních úmluv, jako to činí například právě španělská legislativa.

Navrhuji proto v ZoNL definovat OPL odkazem na mezinárodní úmluvy. Jako vzor by nám mohlo posloužit znění čl. 371 CP. (viz. kapitola 3.4) Definiční ustanovení § 2 by mohlo znít: „Pro účely tohoto zákona se rozumí a) návykovými látkami omamné látky uvedené v seznamu I a II Jednotné úmluvy o omamných látkách a psychotropní látky uvedené v seznamu I, II, III nebo IV Úmluvy o psychotropních látkách, jakož i jiné látky přidané do těchto úmluv, nebo obsažené v dalších budoucích vyhlášených mezinárodních smlouvách stejné povahy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána“. Takovouto zákonnou definicí pomocí odkazu na mezinárodní úmluvy by se díky aplikační přednosti mezinárodních smluv před zákonem, vyjádřené v čl. 10 Ústavy ČR,

---

<sup>115</sup> MRAVČÍK, Viktor, Kateřina GROHMANNOVÁ, Michaela ŠTEFUNKOVÁ, Vendula BĚLÁČKOVÁ a Tomáš ZÁBRANSKÝ. Omamné a psychotropní látky jsou když... – návrh legislativní definice omamných a psychotropních látek v ČR. Trestněprávní revue. C. H. Beck, 2016, (5), 111-116. ISSN 1213-5313.

vyloučil možný rozpor se zásadou *nullum crimen sine lege* a zároveň by se předešlo zbytečné duplicitě látek obsažených jak v seznamech úmluv, tak v nařízení vlády.

Formě nařízení vlády by pak na základě nového zmocňovacího ustanovení byly vyhrazeny OPL v těchto seznamech nezařazené, které by zároveň splňovaly kritéria mezinárodních úmluv a Světové zdravotnické organizace. Jako inspirace pro znění tohoto ustanovení nám může posloužit královský dekret č. 1194/2011, upravující řízení o označování omamných látek neuvedených v seznamech I a II Jednotné úmluvy OSN o omamných látkách v národním rámci, a doplňující judikatura španělského Nejvyššího soudu. (viz. kapitola 3.2). Vláda by tedy mohla nařízením vydaným na základě zmocňovacího ustanovení ZoNL stanovit látky, které se považují za OPL a zároveň naplňují některé z kritérií a) podobnosti s jinou známou OPL, b) jejichž opakovaná konzumace v různém množství vyvolává u osob drtivou touhu nebo potřebu ji užívat (psychickou závislost), tendenci zvyšovat dávku (toleranci) anebo fyzickou nebo organickou závislost na účincích látky, která vytváří nezbytnou potřebu k trvalému užívání kvůli vyhnutí se abstinčním příznakům, c) trestnosti v cizích zemích a dle rozhodnutí přijatých příslušnými orgány EU nebo mezinárodními organizacemi, kterými je Česká republika členem.

Tímto způsobem by byl naplněn požadavek zákonného vymezení znaků trestného činu, avšak při zachování stávající možnosti pružné reakce na nově objevené či zneužívané látky. Po takovéto nápravě současného stavu definování zakázaných látek by rovněž mohla být otevřena diskuze, zda ve skutkových podstatách trestných činů podle § 283, 286 a 287 TZ explicitně nerozlišovat předmětné látky podle jejich nebezpečnosti. V otázce ukládání trestů by tak za účelem zmírnění tvrdosti zákona v případě některých jednání mohlo být po vzoru španělské úpravy užito stejných hledisek, jakých je v současnosti užito u přechovávání a nedovoleného pěstování pro vlastní potřebu podle § 284 a 285. V takovémto případě navrhuji ponechat rozlišení stupňů nebezpečnosti jednotlivých látek na sjednocující judikatuře Nejvyššího soudu, která by na rozdíl od právního předpisu zajistila větší míru individualizace trestů a která by mohla pružně posuzovat i nově zneužívané látky.

## Závěr

V úvodu této diplomové práce, pravděpodobně první akademické práce srovnávající dané téma napříč právními řády České republiky a Španělského království, jsem stanovil hlavní cíl podrobit bližšímu srovnání zákonnou úpravu tzv. drogových trestných činů, zanalyzovat jednak pojem drogové trestné činy a jednak způsob definice zakázaných látek. Speciální pozornost byla věnována aspektům, které by mohly dobře ilustrovat odlišnosti přístupu obou zákonodárců, a dále těm aspektům, které by mohly posloužit jako možná inspirace pro úpravu českého trestního zákoníku. Podrobněji se tato diplomová práce rovněž věnovala otázce hranice trestní odpovědnosti u jednání bagatelních rozměrů. Předpoklad ohledně důležitého významu judikatury nejvyšších soudů při této analýze, zejména výkladu některých obdobně sporných ustanovení obou trestních zákoníků, se bezvýhradně naplnil. V případě Španělska dokonce ustálená judikatura Nejvyššího soudu stanovila hned několik případů, které nezakládají trestní odpovědnost nebo ani nejsou protiprávními, zejména v případě přechovávání drog pro vlastní potřebu.

Můžeme provést shrnutí a konstatovat: přestože obě srovnávané úpravy vycházejí z totožných mezinárodních a unijních předpokladů, které nutí oba státy trestněprávně postihovat určitá jednání související s drogami, zákonodárci a soudy v obou zemích zvolili k dosažení cílů na ně kladených poměrně odlišné cesty. Právní úprava drogových trestných činů ve Španělském království pak jednoznačně v tomto srovnání a v tomto ohledu umožňuje více trestněprávně irelevantního chování než ta česká. Označit však španělskou úpravu drogových deliktů v porovnání s tou českou za více liberální by však podle mého názoru bylo mylné. Co do přísnosti ukládaných trestů u závažnějších forem drogové trestné činnosti (jako obchod, výroba apod.) se totiž Código Penal nijak výrazně neodlišuje od přísnosti našeho trestního zákoníku. Je tedy zřejmé, že tato jednání související s drogami jsou v obou srovnávaných zemích považována za obdobně nebezpečná a hodna přísného trestního postihu.

Českou úpravu je však na druhou stranu potřeba ocenit zejména za vyšší míru právní jistoty, kterou svým adresátům nabízí při jednání bagatelních rozměrů při samé hranici trestněprávní represe. Jednoznačně lze ocenit i existenci sjednocujícího stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu, které stanovuje orientační hodnoty množství více než malého ve smyslu § 284 TZ, a slouží tak jako jasné vodítko nejen pro orgány činné v trestním řízení, ale i pro samé adresáty této trestněprávní normy.

Jistě lze ocenit i mnohem jasnější rozdělení jednotlivých skutkových podstat, které umožňuje větší diferenciaci ukládaných trestů. Hlavní problém české úpravy však spatřuji v definici zakázaných látek prostřednictvím podzákonných předpisů. Ustanovení § 289 TZ a § 2 ZoNL totiž v současné podobě dle mého názoru nelze označit za souladné se zásadou *nullum crimen sine lege*.

Právě způsob španělské úpravy v této otázce by tak mohl českému zákonodárci posloužit k nápravě současného stavu, ačkoliv i španělský zákonodárce se musel postupně vypořádat s problémem označování nových návykových látek v národním režimu, zejména tzv. syntetických drog. Vymezení zakázaných látek přímo prostřednictvím příloh mezinárodních úmluv považuji za vhodné řešení, které plně postačuje k účelům vymezeným v těchto úmluvách i potřebám účinného národního postihu. Španělskou úpravu je dále možno ocenit za bohatou doprovodnou judikaturu Nejvyššího soudu, podrobně zkoumající zejména reálné ohrožení zákonem chráněného zájmu a v případě pochybností favorizující upuštění od trestního postihu pachatele ve smyslu zásady *in dubio pro reo*. Jako další pozitivum úpravy vnímám důsledné rozlišení mezi tzv. tvrdými a měkkými drogami u všech trestných jednání. Domnívám se totiž, že takové pojetí lépe rozlišuje jejich společenskou nebezpečnost. Jako problematické však vnímám incidenční stanovení množství zakládajícího předpoklad obchodu s drogami, jelikož jako takové může zakládat značnou právní nejistotu. Rovněž současný nejasný přístup soudů k tzv. cannabis social clubům bude potřeba v nejbližší možné době judikatorně upřesnit.

Do budoucna bude jistě zajímavé sledovat, jak se úprava v obou zemích bude vyvíjet a jakým směrem se místní zákonodárci rozhodnou vydat. Zda se Česká republika zařadí, či nezařadí do proudu zemí, které v posledních letech začaly přehodnocovat svůj přístup k drogové problematice, a nezakotví-li alespoň nějakou formu legálního užívání drog, která by umožnila nijak nepostihovat zejména jednání pro vlastní potřebu. V rámci budoucího výzkumu drogové problematiky proto považuji za účelné podrobit bližšímu porovnání i právní úpravy např. dalších hispanofonních států zejména Uruguaye, Argentiny či Mexika. Osobně bych se rád dané problematice věnoval i v rámci doktorského studia a využil tak dále znalostí získaných při psaní této diplomové práce. Doufám proto, že i tato práce a poznatky z ní získané přispějí k odborné diskuzi ohledně budoucí podoby národní trestněprávní úpravy, která by v otázce zneužívání zakázaných návykových látek

pomohla účinně minimalizovat negativní důsledky takových jednání, jak pro zdraví jedince, tak i pro celou společnost.

## Seznam zkratk

CP	Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal.
ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská federativní republika
EU	Evropská unie
OPL	Omamná a psychotropní látka / Omamné a psychotropní látky
OSN	Organizace spojených národů
TOPO	Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
ZoNL	Zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů.

## Seznam použitých zdrojů

### 1. Seznam použité literatury

ÁLVAREZ GARCÍA, Francisco Javier a Araceli MANJÓN-CABEZA OLMEDA. *El delito de tráfico de drogas*. 1<sup>a</sup> Edición. Valencia: Tirant lo Blanch, 2009. ISBN 978-84-9876-400-0.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-8721-249-3.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-120-5.

LAMARCA PÉREZ, Carmen, Alicia RODRÍGUEZ NÚÑEZ, Mestre Delgado ESTEBAN a Avelina ALONSO DE ESCAMILLA. *DELITOS. La parte especial del Derecho penal*. Madrid: Dykinson, 2016. ISBN 978-84-9085-916-2

MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, José Antonio. *El tráfico de drogas y la atipicidad de su tenencia*. Barcelona: Editorial Bosch, S.A., 2012. ISBN 9788497909273.

MIOVSKÝ, Michal. *Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-0865-2.

MRAVČÍK, Viktor, Kateřina GROHMANNOVÁ, Michaela ŠTEFUNKOVÁ, Vendula BĚLÁČKOVÁ a Tomáš ZÁBRANSKÝ. Omamné a psychotropní látky jsou když... – návrh legislativní definice omamných a psychotropních látek v ČR. *Trestněprávní revue*. C. H. Beck, 2016, (5), 111-116. ISSN 1213-5313.

MUÑOZ CONDE, Francisco. *Derecho Penal Parte Especial*. 20<sup>a</sup> Edición. Valencia: Tirant lo Blanch, 2015. ISBN 9788491190585.

ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné.*, 8. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7.

ZEMAN, Petr, Michaela ŠTEFUNKOVÁ a Ivana TRÁVNÍČKOVÁ. Co přinesl trestní zákoník v oblasti postihu drogové kriminality?. *Trestněprávní revue*. C. H. Beck, 2017, (1), 12-16. ISSN 1213-5313.

### 2. Seznam použitých internetových zdrojů

MUMBRÚ ESCOFET, Jordi. Los clubes para fumar se multiplican. *El País* [online]. Ediciones El País, 2014 [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: [http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/01/11/actualidad/1389474746\\_621216.html](http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/01/11/actualidad/1389474746_621216.html)

TAUD, Rostislav, Jitka ŠKÁPÍKOVÁ a Michal DLOUHÝ. Jedová mlékárna. Největší drogová kauza v zemích východního bloku. *Historie českého zločinu* [online]. Praha: ČRo Dvojka, 2017 [cit. 2017-11-01]. Dostupné z: [http://www.rozhlas.cz/dvojka/historiezlocinu/\\_zprava/jedova-mlekarna-nejvetsi-drogova-kauza-v-zemich-vychodniho-bloku--1719550](http://www.rozhlas.cz/dvojka/historiezlocinu/_zprava/jedova-mlekarna-nejvetsi-drogova-kauza-v-zemich-vychodniho-bloku--1719550)

### 3. Seznam použitých právních předpisů

Constitución Española, de 29 de diciembre de 1978.

Instrumento de adhesión de España al Convenio sobre sustancias sicotrópicas. Hecho en Viena el 21 de febrero de 1971, BOE núm. 218, de 10 de septiembre de 1976.



Instrumento de ratificación de la Convención de las Naciones Unidas contra el tráfico ilícito de estupefacientes y sustancias sicotrópicas, hecha en Viena el 20 de diciembre de 1988, BOE núm. 270, de 10 de noviembre de 1990.

Jednotná úmluva Organizace spojených národů o omamných látkách ze dne 31. března 1961.

Ley 14/1986, de 25 de abril, General de Sanidad.

Ley 17/1967, de 8 de abril, por la que se actualizan las normas vigentes sobre estupefacientes y adaptándolas a lo establecido en el convenio de 1961 de las Naciones Unidas.

Ley 17/2003, de 29 de mayo, por la que se regula el Fondo de bienes decomisados por tráfico ilícito de drogas y otros delitos relacionados.

Ley 4/2009, de 15 de junio, de control de precursores de drogas.

Ley 44/1971, de 15 de noviembre, sobre reforma del Código Penal.

Ley Orgánica 1/2002, de 22 de marzo, reguladora del Derecho de Asociación.

Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal.

Ley Orgánica 12/1995, de 12 de diciembre, de Represión del Contrabando.

Ley Orgánica 4/2015, de 30 de marzo, de protección de la seguridad ciudadana.

Ley Orgánica 5/2010, de 22 de junio, por la que se modifica la Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal.

Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial.

Ley Orgánica 8/1983, de 25 de junio, de Reforma Urgente y Parcial del Código Penal.

Mezinárodní opiová úmluva ze dne 19. února 1925.

Mezinárodní opiová úmluva ze dne 23. ledna 1912.

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog.

Nařízení Komise (ES) č. 1277/2005 ze dne 27. července 2005, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a k nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/1011 ze dne 24. dubna 2015, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Unií a třetími zeměmi, a kterým se zrušuje nařízení Komise (ES) č. 1277/2005.

Nařízení Rady (EHS) č. 3677/90 ze dne 13. prosince 1990, o opatřeních, která mají být přijata za účelem zamezení zneužívání určitých látek k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek.

Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi.

Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku.

Nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznamu výchozích a pomocných látek a jejich ročních množstevních limitech.

Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek.

Nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.

Protokol o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách ze dne 25. března 1972.

Rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami.

Real Decreto 1194/2011, de 19 de agosto, por el que se establece el procedimiento para que una sustancia sea considerada estupefaciente en el ámbito nacional.

Real Decreto 1345/2007, de 11 de octubre, por el que se regula el procedimiento de autorización, registro y condiciones de dispensación de los medicamentos de uso humano fabricados industrialmente.

Real Decreto 2829/1977, de 6 de octubre por el que se regulan las sustancias y preparados medicinales psicotrópicos, así como la fiscalización e inspección de su fabricación, distribución, prescripción y dispensación.

Real Decreto Legislativo 1/2015, de 24 de julio, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de garantías y uso racional de los medicamentos y productos sanitarios.

Rozhodnutí Rady 2005/387/JVV ze dne 10. května 2005 o výměně informací, hodnocení rizika a kontrole nových psychoaktivních látek.

Rozhodnutí Rady 90/611/EHS ze dne 22. října 1990, kterým se jménem Evropského hospodářského společenství uzavírá Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami.

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 458/1991 Sb., o sjednání Protokolu o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961.

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb., o sjednání Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami.

Smlouva o fungování Evropské unie.

Společná akce 97/396/SVV ze dne 16. června 1997 přijatá Radou na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii o výměně informací, hodnocení rizika a kontrole nových syntetických drog.

Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek ze dne 13. července 1931.

Úmluva Organizace spojených národů o psychotropních látkách ze dne 21. února 1971.

Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami ze dne 20. prosince 1988.

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

Usnesení vlády České republiky ze dne 14. listopadu 2001 č. 1177.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 47/1965 Sb., o Jednotné Úmluvě o omamných látkách.

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 62/1989 Sb., o Úmluvě o psychotropních látkách.

Zákon č. 112/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů.

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

Zákon č. 183/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog.

Zákon č. 273/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

#### **4. Seznam použité judikatury**

Acuerdo del Pleno no Jurisdiccional del TS, Sala 2ª, de lo Penal, de 23 de marzo de 1998.

Acuerdo del Pleno no Jurisdiccional del TS, Sala 2ª, de lo Penal, de 19 de Octubre de 2001.

Acuerdo del Pleno no Jurisdiccional del TS, Sala 2ª, de lo Penal, de 3 de Febrero de 2005.

Acuerdo del Pleno no Jurisdiccional del TS, Sala 2ª, de lo Penal, de 25 de noviembre de 2008.

Auto de la Sala de lo Penal del TS, núm. 1671/2003 de 9 de Octubre de 2003.

Nález Ústavního soudu ze dne 23. 7. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 13/12 (N 126/70 SbNU 147; 259/2013 Sb.).

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 7. 2000 sp. zn. 4 Tz 142/2000.

Sentencia de la AP Córdoba, núm. 536/2011 de 27 de Julio de 2011.

Sentencia de la AP Santa Cruz de Tenerife, núm. 260/2015 de 28 de Abril de 2015.

Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 1609/1997 de 2 de Enero de 1998.

Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 343/2004 de 12 de Marzo de 2004.

Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 360/2004 de 18 de Marzo de 2004.

Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 444/2005 de 11 de Abril de 2005.

Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 484/2015 de 7 de septiembre de 2015.

Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 680/2006 de 23 de Junio de 2006.

Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. 84/2004 de 28 de Enero de 2004.

Sentencia de la Sala de lo Penal del TS, núm. Tol 4251828 de 23 de Mayo de 1975.

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013, [R 15/2014 tr.].

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2004, sp. zn. 5 Tdo 794/2004 [R 34/2005 tr.].

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2013, sp. zn. 8 Tdo 933/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 3 Tdo 52/2008 [R 52/2008 tr.].

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 2. 2001, sp. zn. 7 Nd 41/2001, [R 3/2002 tr.].

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 10. 2003, sp. zn. 2 To 144/03, [R 19/2004 tr.].

## **5. Seznam ostatních zdrojů**

El Informe del Servicio de Información Toxicológica del Instituto Nacional de Toxicología, núm. 12691/03, de 22 de diciembre de 2003.

## **Drogové trestné činy - srovnání české a španělské právní úpravy**

### **Abstrakt**

Předkládaná diplomová práce se zabývá porovnáním současné platné hmotněprávní úpravy tzv. drogových trestných činů v prostředí trestního práva České republiky a Španělského království. Její stěžejní úlohou je poskytnout svému čtenáři, prostřednictvím srovnání zákonných ustanovení, jejich judikatorního výkladu i názorů trestněprávní vědy, ucelený obraz aktuální zákonné úpravy v obou zemích. Práce se celkově skládá ze čtyř částí systematicky rozdělených do patnácti kapitol. V úvodní části se věnuje mezinárodní a evropské úpravě. V té ve svých jednotlivých kapitolách stručně představuje tři základní mezinárodní úmluvy Organizace spojených národů a současně platnou unijní úpravu v rámci primárního i sekundárního práva Evropské unie, tvořící společné východisko pro obě národní legislativy. V druhé části práce představuje národní českou úpravu tzv. drogových deliktů, kde v jednotlivých kapitolách postupně rozebírá samotný pojem drogových trestných činů ve smyslu trestněprávní nauky, způsob a důvody současné platné legální definice zakázaných návykových látek a jejich jednotlivé skutkové podstaty dle jejich pořadí v českém trestním zákoníku. Analogicky se pak v části třetí věnuje platné úpravě ve Španělském království. V obou těchto částech pak práce klade důraz na využití ustálené judikatury obou nejvyšších soudů. V části čtvrté jsou obě úpravy podrobeny srovnání s ohledem na své nejvýraznější rozdíly s důrazem na jednotlivé zákonem chráněné zájmy, způsoby definice zakázaných návykových látek a porovnání trestnosti jednání v základních a kvalifikovaných skutkových podstatách. Při tomto srovnání se práce rovněž zaměřuje na hranice trestní odpovědnosti za tyto trestné činy v obou zemích a snaží se nalézt východiska de lege ferenda, která by byla aplikovatelná v právu České republiky. V této části autor rovněž vyjadřuje své názory k jednotlivým srovnávaným aspektům obou úprav. V závěru práce autor obecně kriticky hodnotí obě srovnávané úpravy a možnosti budoucích úprav tuzemské legislativy v oblasti tzv. drogových trestných činů.

**Klíčová slova: drogové trestné činy, Česká republika, Španělsko**

## **Drug Offences – Comparison of the Czech and Spanish Legislation**

### **Abstract**

This diploma thesis deals with the comparison of the current substantive law regulation of so-called drug offences in the criminal law environment of the Czech Republic and the Kingdom of Spain. Its key task is to provide its readers with a comprehensive picture of the current legal regulation in both countries by comparing their legal provisions, their case-law and opinions of the criminal law science. The thesis consists of four parts systematically divided into fifteen chapters. In the introductory part, it deals with international and European regulation. In its respective chapters, it briefly presents three fundamental international conventions of the United Nations and the current EU legislation in the framework of the primary and secondary law, forming a common basis for both national legislations. In the second part of the thesis, it presents a national Czech regulation of so-called drug offences, where the individual chapters successively analyse the drug offences term as such in the sense of criminal law science, the form and motives of the current legal definition of prohibited narcotic substances and their individual bodies of the crime according to their order in the Criminal Code of the Czech Republic. Analogically, part three deals with the regulation in the Kingdom of Spain. In both of these parts, the work emphasizes the use of the settled case law of both Supreme Courts. In part four, both regulations are compared with regard to their most striking differences, with an emphasis on individual legally protected interests, ways of defining banned addictive substances, and comparing punishability in both basic and qualified bodies of the crimes. In this comparison, the work also focuses on the limits of criminal responsibility for these crimes in both countries and tries to find the *de lege ferenda* grounds that would be applicable in the law of the Czech Republic. In this part, the author also gives his views on the individual aspects of both regulations. At the end of the thesis, the author critically evaluates both compared regulations and possibilities of future modifications of the Czech national legislation in the field of so-called drug offences.

**Klíčová slova: drug offences, Czech Republic, Spain**